

Novi svijet

ISSN 1331-226X Godina XLV. br. 5 - svibanj 2009.

Cijena 15 kn

Imamo samo
jedan život -

Virtualna
prijateljstva

45
godina

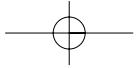
STREETLIGHT

B A N D

GenRosso u Hrvatskoj

UMJETNIČKO ISKUSTVO
SVJETSKIH DIMENZIJA

SADRŽAJ

Naslovica:
Međunarodni
glazbeni sastav
Genrosso
u svibnju gostuje
u Osijeku
i u Splitu
(foto:
arhiv GenRosso)

- 3 KOMENTAR
Kriza i solidarnost
- 4 RIJEČ ŽIVOTA
Kako upravljati talentima?
- 5 IZ ŽIVOTA
Ja radim - ti zarađuješ
Poslovni partneri
- 6 CHIARA
Imamo samo jedan život
- 9 OBLJETNICA
Razglednica iz Sibira

- 12 GENROSSO
U HRVATSKOJ
Umjetničko iskustvo
svjetskih dimenzija
- 16 DOGAĐAJ
Naših 40 godina s Chiarom
- 18 AKTUALNO
Znak nade
Odgoj i Ekonomija
zajedništva
- 22 NETONE
Mediji i kinematografija
u multikulturi

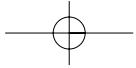
- 24 TREDOVI
Virtualna prijateljstva
- 27 VIJESTI
Novi gradovi za novi svijet
- 28 MLADI
Pravo na odabir
- 30 INTERVJU
Svetlo u kazališnom svijetu
- 33 UKRATKO
Mališani
- 35 ZDRAVLJE
Organska hrana
- nije moda nego korist

Mjesečnik Pokreta fokolar
Godina XLV br. 5 - svibanj 2009.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 270033; e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr, **Izdavač i nakladnik:** Djelo Marijino - Pokret fokolar; **Glavna urednica:** Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Ivana Cvetković, Zdenko Horvat, Bartlomej Zielinski; **Grafički urednik:** Bartlomej Zielinski; **Suradnici:** Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević; **Tisk:** FEROPROMS d.o.o., Zagreb. **Godišnja pretplata** 150 kn, za Europu: 33 EUR. Za kontinente: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolar broj 2360000-110145627. Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi na gornjem uglu naljepnice sa adresom. **Novi preplatnici** koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. **Devizni račun:** PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

Na temelju članka 34. st.3 Zakona o medijima (NN 59/04), objavljujemo da u 2008. godini: ukupni prihod iznosio je 86500kn, prosječno prodana naklada 1310 komada.

**Tiskanje ovog
broja započeto je
17.04.2009.**

KOMENTAR

KRIZA i solidarnost

Kriza i recesija su i dalje među najčešćim temama razgovora, kako na svjetskoj razini, tako i na državnoj, pa i na onoj osobnoj. Mnogi ljudi suočavaju se s istinom da im je budućnost vrlo neizvjesna. Drugi tvrde da je križa izazov i da je ovo pravi trenutak za preispitivanje autentičnosti vrednoti na kojima se gradilo društvo. Nažalost, ima i onih koji čak i križu beskrupulozno koriste za vlastite interese.

Ekonomski križa postoji i najviše pogoda najsromišnije.

Početkom proteklog mjeseca pozornost svijeta privukao je sastanak čelnika skupine 20 najrazvijenijih zemalja održan u Londonu. Bojeći se da će se brisati ili drastično smanjiti planovi vanjske pomoći, naročito za Afriku i nerazvijene zemlje, papa Benedikt XVI. uputio je pismo britanskom premijeru Brownu u kojem je istaknuo kako se ne smije dopustiti da križu plaćaju oni koji za nju nisu krivi. Upozorio je da potpora razvoju i praštanje vanjskoga duga sromišnjim i zaduženim državama ne smije izostati. U ime svojih članica oglasilo se i Svjetsko vijeće crkava pozivajući G20 da traže dugoročna rješenja, temeljena na etičkim osnovama i moralnim načelima. I britanski vjerski vođe su pred sastanak G20 pozivali da se ne zaborave najsromišniji te tražili od državnih vođa da uzmu u obzir moralno pitanje koje je u korijenu postojće finansijske križe.

Sastanak je završio suglasnošću svjetskih vođa da se deblokira do 1.000 milijardi dolara za svjetsko gospodarstvo, a potvrđena je odluka da se za pomoć najsromišnjim zemljama izdvoji 50 milijardi dolara, što se u ovoj situaciji može smatrati uspjehom, ukoliko se, naravno, ta odluka i ostvari.

Ali što učiniti na osobnoj razini da bismo priskočili u pomoć potrebnima? Jedna ideja dolazi nam od članova Pokreta fokolara iz Italije. Oni predlažu: umjesto da u vremenu recesije razmišljamo o tome čega ćemo se morati odreći, zašto ne misliti na ono što možemo dati? Ideja je vrlo jednostavna. Koliko predmeta ili nepotrebne odjeće imamo kod kuće, pohranjenih na tavanu, zakopanih u prašnjavom podrumu ili zabačenih u zaboravljenim ladicama ormara?

Umjesto da ostanu definitivno neupotrebljivi, zašto ne pokrenuti kruženje dobara među ljudima? Možemo ih pozajmiti, pokloniti ili prodati, a jedan dio dobivenog novca namijeniti za akcije solidarnosti. Inicijativa je otvorena svima, a anonimnost je zajamčena. Poznavatelji talijanskog jezika sve mogu saznati na stranici <http://xoomer.virgilio.it/fagotto.roma>

Ideja se nadahnjuje na praksi koju je započela Chiara Lubich sa svojim prvim sljedbenicama. Barem jednom godišnje radio se tzv. zavežljaj. Gledale su što im je u kući suvišno: odjeća, knjige, cipele, razni predmeti i sve bi to

stavlja na staru platu, podignule bi krajeve, zavezale ih u čvor i zavežljaj je bio spremjan za siromah ili potrebite.

Virtualni zavežljaj koji predlažu istog je duha: održavati ljubav živom da bi dobra kružila, za trezvenost života, protiv potrošačkoga duha.

Svaka križa je poziv na soli-

Dina Perkov

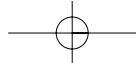
Svaka križa je poziv na solidarnost i upravo u križama može doći do izražaja najbolji dio čovjeka

darnost i upravo u križama može doći do izražaja najbolji dio čovjeka. Odmah nakon sastanka u Londonu teški potres pogodio je talijansku pokrajину Abruzzo. Stradalom stanovništvu pomoći pristiže sa svih strana. Onima koji su izgubili dom pojedinci nude smještaj i na drugoj strani obale, u Hrvatskoj.

Ovih se dana cijela hrvatska nacija uključila u humanitarnu akciju za rehabilitaciju olimpijke Sandre Paović, teško stradale u prometnoj nesreći u Francuskoj.

No koliko li je i drugih, manje poznatih akcija u kojima se očituje snaga zajedništva.

Kako onda ne zaključiti da križe imaju smisao kao podsjetnik na solidarnost?

Chiara Lubich

KAKO UPRAVLJATI talentima?

Edith je slijepa od rođenja i s ostalim slijepima živi u jednom zavodu. Kapelanu tog zavoda uzete su noge pa više ne

"Jedni druge poslužujte - svatko po primljenom daru - kao dobri upravitelji različitih Božjih milosti!"

(1 Pt 4, 10)

može služiti misu. Zbog toga žeće ukloniti Isusa Euharistiju iz kuće. Edith se obraća biskupu s molbom da Ju ostavi, to jedino svjetlo u njihovoj tami. Dobiva odobrenje i k tome dopuštenje da može sama dijeliti pričest kapelanu i ostalima.

U želji da bude korisna Edith dobiva na raspaganje nekoliko sati na slobodnoj radio postaji. Služi se njome da bi ponudila najbolje što ima: savjete, vrijedna razmišljanja, moralna pojašnjenja, kako bi svojim iskustvom podržala one koji trpe. Edith... mogla bih ti ispričati još mnogo toga o njoj. Slijepa je i patnja ju je rasvijetlila.

Koliko bih ti još primjera mogla ispričati! Dobre postoje i ne diže buku. Edith živi svoje kršćanstvo. Zna da je svaki od nas dobio

darove i daje ih u službu drugima.

Da, jer pod pojmom "dar" (ili "karizma" kako se običava reći na grčkom), ne smatraju se samo milosti kojima Bog obogaćuje one koji moraju voditi Crkvu. Niti se podrazumijevaju samo oni izvanredni darovi koje On izravno šalje nekom vjerniku, za dobro sviju, kada misli da je Crkvi potrebno pomoći, u iznimnim situacijama ili u teškim opasnostima u kojima nisu dovoljne crkvene institucije. To mogu biti darovi mudrosti, znanja, čudesa, jezika, karizme budenja nove duhovnosti u Crkvi i neki drugi.

Darovima ili karizmama ne smatraju se samo ovi, nego i ostali, običniji, koje posjeduju mnogi ljudi, a primjećuju se po dobru što ga šire. Duh Sveti djeluje.

Osim toga, darovima ili karizmama se mogu nazivati i prirodni talenti. Svatko od nas ih ima. I ti.

Kako ih trebaš koristiti? Moraš misliti na to kako ih učiniti plodnima. Oni tebi nisu dani samo za tebe, nego baš za dobro sviju.

"Jedni druge poslužujte - svatko po primljenom daru - kao dobri upravitelji različitih Božjih milosti!"

Raznolikost darova je beskrajna. Svatko ima svoj dar i zato ima svoju posebnu ulogu u zajednici.

No reci mi: koji je tvoj slučaj? Imaš li kakvu diplomu? Jesi li ikad pomislio na mogućnost da se nekoliko sati tjedno daš na raspaganje kako bi poučio onoga koji ne zna ili nema novčanih sredstava za studij?

Imaš izrazito darežljivo srce? Jesi li ikad pomislio da bi mogao

pokrenuti i druge, još zdrave snage u korist siromašnih i odbačenih ljudi te tako u srca mnogih vratiti osjećaj ljudskog dostojanstva?

(...)

Imaš osobit dar da ohrabruješ? Ili da održavaš kuću, kuhaš, da od malo materijala izrađuješ korisnu odjeću ili radiš ručno? Pogledaj oko sebe i vidjet ćeš kome si potreban.

Osjećam bol kad vidim da postoje ljudi koji poučavaju kako ispuniti slobodno vrijeme. Mi kršćani nemamo slobodnog vremena dok god na svijetu postoji i jedan bolesnik, i jedan gladan, zatvorenik, i jedan neznačilica, i jedan u sumnji, i jedan žalostan, drogirani ovisnik (...), siroče, i jedna udovica...

I ne čini li ti se da možeš iskoristiti izvanredan dar molitve, budući da se u svakom trenutku možeš obratiti Bogu koji je prisutan posvuda?

(...)

"Jedni druge poslužujte - svatko po primljenom daru - kao dobri upravitelji različitih Božjih milosti!"

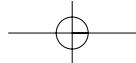
Zamisl Crkvu u kojoj svi kršćani, od djece do odraslih, čine sve što mogu da bi dali drugima na raspaganje svoje darove?

Uzajamna ljubav poprimila bi takvu snagu, takvu širinu i značaj da bi se (...) po tome mogli prepoznati Isusovi sljedbenici. (...)

Ako je rezultat takav, zašto ti ne bi učinio sav svoj dio da bi to postigao?

□

Riječ života, siječanj 1979., objavljena u cijelosti u knjizi *Biti tvoja riječ*, Chiara Lubich i kršćani cijelog svijeta, str. 93-95.

IZ ŽIVOTA

JA RADIM - TI ZARAĐUJEŠ

Jumladosti sam želio postati učitelj. Bio sam na odgovornoj poziciji u omladinskoj organizaciji, ali sam isključen iz političkog društva jer sam išao u crkvu. Zato se nisam mogao ni upisati na fakultet. Otvorio sam mali pogon, staklorezačku radio-nicu koja se bavi i PVC stolarijom, i sličnim radovima. Danas zapošljavam 14 ljudi, a svi moji radnici uredno su prijavljeni, imaju plaćeno dopunsко zdravstveno osiguranje, topli obrok i plaćene putne troškove. Tijekom 20 godina rada nije se dogodilo da plaća nije bila prvog u mjesecu. Mnogi me pitaju kako to uspijevam?

Kao običan čovjek, sa suprugom i četvero djece, nisam sposoban održavati firmu i upravljati životima 14 ljudi i njihovih 14 obitelji. Ujutro kad se probudim, u 6h, prvo na što pomislim, uvijek prvo, jest Isus. Pomislim na Njega i kažem: *Ja radim, ti zarađuješ*. Nakon razgovora sa suprugom odlazim na misu u 7h, i poslije mise idem na posao.

Ondje, na poslu, gledajući ljudskim očima neki ljudi uopće ne zaslužuju da ih ljubim, i ne bih ih ni mogao ljubiti bez Isusa. Klijenti često traže nešto što nije izvedivo, ili što nije po pravilima struke. Odbijao sam poslove ako sam vjerovao da tako ne treba raditi. Primjerice, jednom sam odbio lijepi posao i rekao kupcu neka uzme drugog majstora, jer ja želim radići dobro, onako kako vjerujem da treba. Poslije je ipak došao k meni i dao mi da vodim sve njegove poslove, na cijeloj njegovoj kući.

Godine prolaze, i morat ću položiti račun, a možda će to biti i sutra, nikad ne znamo. Želim pred Gospodinom biti dostojan i čista srca.

Janko, Srbija

djeli smo da je zajednički potez bio najbolji za poduzeće.

Jednom su radnici napravili prilično veliku pogrešku, a moguće finansijske posljedice bile su vrlo velike. Što učiniti?

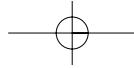
arhiv CN

POSLOVNI PARTNERI

Uvijek radimo u troje – Imre, ja i Isus među nama. Jednom smo prilikom tražili prostor za skladište, a ja sam i našao rješenje, i napravio projekt, i riješio izvor financiranja. No, kada sam dolazio kod Imre shvatio sam da sam sve to napravio sam, bez njega i bez Isusa. Ostavio sam sve papire koje sam pripremao u autu, i došao kod Imre samo s ciljem da stvorimo jedinstvo. Imre je poslušao sve što sam govorio, ali mu se nije svidjela ideja, i nije se složio. Bilo mi je vrlo teško, ali prihvatio sam gubitak svoga 'ja'. Poslije smo zajedno riješili problem skladišta i vi-

Shvatili smo da je najbolje nazvati klijenta za kojeg smo radili, a kojemu je učinjena šteta, i direktno reći što se dogodilo. Nazvao sam ga, ispričao se, i rekao sam da smo spremni platiti za pogrešku, a klijent je samo šutio. Rekao je da će morati razmisiliti, i da će nas nazvati i reći nam što je odlučio. Nakon tjedan dana osobno je došao u poduzeće, i rekao kako prihvata ispriku, i kako ne moramo platiti ništa pod uvjetom da se takvo što više ne ponovi. Prepoznao je našu otvorenost i iskrenost, i izgradili smo poseban odnos s njime, odnos pun povjerenja. Bez Božje providnosti toga ne bi bilo.“

Tomaš, Mađarska

CHIARA

Mladima Pokreta
fokolara Chiara
1969. predaje
trofej koji
simbolizira
prijenos štafete
prve generacije
drugoj

IMAMO samo jedan život

*Promicatelji evandeoske objave u znaku radikalnosti.
Djeca i mladi prihvatali su Chiarino svjedočanstvo.*

Aurora
Nicosia

Hrabro! Bog od vas mnogo očekuje! Traži od vas da svijet, žedan i žalostan, upoznate s Njegovom bezgraničnom ljubavlju. Ne mojte se služiti polovičnim mjerama, činite djela koja će svima svjedočiti da je ujedinjen svijet moguć.

Chiara Lubich nikada nije popuštala predajući novim naraštajima svjedočanstvo svojega idealja jedinstva.

A oni – djeca i mladi – nikada nisu iznevjerili utemeljiteljičino povjerenje, činjenično potvrđujući da duša

ne zna za godine, kako je ona s uvjerenjem tvrdila.

Mali navjestitelji rastu

Petogodišnja je Ana vlakom putovala k teti. U njezin su kupe ušla tri dječaka pripovijedajući o ružnim stvarima. Dodijavali su putnicima, ali nitko se nije usudio prigovoriti. Ana je zažimirila i požalila se Isusu zbog toga što ružno govore. "Što mogu učiniti da ih ušutkam?" Vlak se zaustavio i ušla je jedna starica s puno prtljage. Ana joj je ustupila mjesto i

iz torbe izvukla knjigu. Nakon kratkog vremena glasno je rekla: "Ja ne znam čitati. Hoćete li mi vi pročitati što piše ispod slike?". Dječaci su pristali. "Vidiš li, Isuse, kako su dragi?", u srcu ga je upitala djevojčica.

Već je mnogima poznato da gen 4 za Božić na ulice iznose gipsane figurice maloga Isusa koje su sami napravili – kako bi što veći broj ljudi podsjetili tko je pravi slavljenik. "Oprostite, gospodine, želite li ponijeti svojoj kući djetešce Isusa?"

"A vi, gospodo?" Ova skupina živahne, ali uporne i pristojne

djece nije ostala nezapažena pred velikim komercijalnim centrom Santiaga u Čileu. Samo nekoliko dana poslije telefonski su nazvali iz centra jednu od odraslih osoba koja je bila u njihovoj pratnji, rekavši: "Željeli bismo naručiti još tridesetak figurica maloga Isusa i saznati više o Chiari Lubich!". Slučajni razgovor urođio je povjerenjem, pa je tako jedan od rukovoditelja centra, između ostalog, rekao: "Naša je zadaća namamiti ljude da što više troše, da se zadužuju", priznao je gotovo sramežljivo. Ali, kad smo vidjeli onu dječicu od kojih neka nisu imala ni sedam godina, toliko smo se uznenimirili da smo odustali od zakona prodaje i ustaljenih pravila tržišta. Ona figurica s Chiarinim razmatranjem, koja ljude poziva da ne izbace Isusa, urodila je odlukom da svim zaposlenicima vratimo pravi smisao Božića.

Protiv struje

"Ne obuzdavajte ljubav prema Isusu! Izmislite tisuću načina kako ćete ga učiniti zadovoljnijim!", preporučila je Chiara skupini djevojčica iz pokreta. Njihov je odgovor bio izne-nađujući, iako je riječ o vrlo osjetljivoj životnoj dobi – pubertetu čije su obilježje nestalnost i velike suprotnosti, ali i bogatstvo idealja.

Pokušao je, među ostalima, i Alessio pomoći djeci s poteskoćama u razvoju, najprije nerado jer se bojao da će ga prijatelji zadirkivati, ali poslije je bio sretan što živi rečenicu iz evanđelja: Meni ste učinili. Marina je uspjela izići iz svijeta droge, a Aurelija se jedina u razredu uspjela oduprijeti alkoholu, iglama i drugim drogama, pa je čak i najbolju prijateljicu uspjela spasiti. Vincenzo je

uspio spriječiti kupnju dara prijatelju s igricama za playstation, zabranjenim maloljetnicima...

"Ja sam začeta izvan braka svojih roditelja, a tata nas je napustio kad je saznao da sam na putu, pripovjeda Betta. Kad mi je bilo četraest godina, napisala sam Chiari pismo u kojemu sam joj rekla da se osjećam pogreškom rođenom, najnesnosnijim članom svoje obitelji. Njezin je odgovor bio izvanredan, pomogla mi je pronaći mir i osvijestiti da je ljubav Božja bezgranična.

Ubrzo zatim baki je dijagnosticiran tumor. Ona je bila jedini oslonac čitavoj obitelji. Nakon te vijesti srušio mi se cijeli svijet. Jednoga sam dana otkrila životnu filozofiju koja je bila u skladu s tadašnjim stanjem moje duše. Počela sam se odije-

dale Paola i ja – kako ćemo, ako Chiara umre, odmah otići u Rim da je posljednji put pozdravimo. Obećasmo... A kakav je bio rezultat? SMS poruka ponovno pronađenim prijateljima: Nakon mjeseci razmišljanja, strahova i tapkanja u mraku je se VRACAAAAAAAM!"

Sve su to mala ili veća osobna obraćenja – u nastojanju da obojimo sive kutove grada. "Želiš li aguapanelu?" pitanje je koje su, uz Patriciu, Juana, Erica, Ceciliju, postavljali i mnogi drugi. Po skupinama, raspršeni po ulicama Medellína i Tulúa u Kolumbiji, u predvečerje su beskućnicima raznosili toplo piće, tipično za taj kraj – aguapanelu i sendvič. Snažne su i okrutne priče s kojima su se susretali, ali uspjeli su izgraditi prijateljske odnose čak

Djeca na Trgu Navona u Rimu, u prigodi svjetske utrke Run4unity, pričaju svoja iskustva

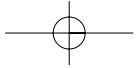

vati u crno, napadno šminkati i slušati metal-glazbu."

Udaljila se od Boga i pokreta sve do onoga 14. ožujka kad se Chiara preselila u nebo. "Sjetila sam se tada obećanja koje smo

i s najbjednijima. Jedne je večeri Sebastijan lutao ulicama, nakon što je jednog beskućnika otpratio u bolnicu. Iznenada se našao pred čovjekom koji mu je prijetio nožem, tražeći od njega da

(2) anifiv CN

IMAMO SAMO JEDAN ŽIVOT

Odnos Chiare i novih naraštaja uvijek je obilježavala najveća otvorenost i povjerenje

mu da novac. "Nemam niti novčića – pokušavao mu je objasniti – ali ako želiš, imam toplu aguapanelu." Lopov ga je iznenadeno pogledao i rekao: "A, ti si djelitelj aguapaneli! Neću ti naudit! Vi ste naši, ili bolje, mi smo dio vaše obitelji. Jako sam gladan, pa sam zato odlučio ukrasti. Molim te, oprost!".

ca pogledavala – priповijeda – prošlo je nekoliko dugih sekunda u kojima nismo znale što bi bilo najbolje učiniti.

Ići dalje, provoditi terapiju? Gospođa Klaudija sve je teže disala. U sebi sam izmolila molitvu Zdravo Marijo. Odlučila sam joj ponajprije ublažiti patnju. Klaudiji je postupno bivalo sve bolje. Navečer

bilo puno opeklina. Kad je ugledala liječnika, počela je očajnički plakati. Počeo sam razmišljati što učiniti – prisjeća se Antonio – i uzeo sam nekakvu krpenu lutku te dječjim glasom počeo razgovarati s njom. Svi su se okretali, pogledavali me i kao da su me pitali: "Jesi li poludio?". Ali, pogledala me i djevojčica i prestala plakati. Tako smo, s malo mašte, riješili i mnoge druge teške situacije."

"Kada nas je Chiara 2004. godine – nakon što je postala počasnom građankom Milana – pozvala da volimo svoj grad, s nekolicinom sam mladih pokušao odgovoriti na njezin poziv. Odlučili smo započeti s multikulturalnom radionicom. Nazvali smo je Baobab, po imenu velikoga afričkog drveta pod čijom se širokom krošnjom lijepo okupljati – priповijeda Anna. Znate, Milano je grad bolesnih odnosa, pa je zamisao o Baobabu bila pravi izazov. Voljeti ovaj grad nije baš lako, ali pokušali smo upoznati njebove pozitivne, a ne negativne strane. Tako je započeo niz susreta s ljudima različitih zanimanja, s političarima, pravnicima i djelatnicima u socijali. U biti, trudili smo se budno pratiti sve što se u gradu događa, radovati se lijepim stvarima i reagirati na ružne. Nitko se od nas službeno ne bavi politikom, ali osjećamo da je to bio početak. Baobab je poput maloga sjemenja, a želja nam je da pusti duboke korijene."

Ovo je samo nekoliko primjera koji svjedoče o zalaganju stotina tisuća mladih i djece iz cijelog svijeta koji su u Chiari prepoznali ostvarenou osobu koja će ih izvesti na put istinske humanosti.

arhi/CN

Zasukanih rukava

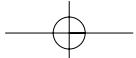
Vrijeme je izbora i odluka, vrijeme u kojem je puno prvih radnih iskustva, društvenih i civilnih aktivnosti, ali i otkrivanja brojnih rana suvremenog čovjeka. Kako ostati vjerni vlastitim idealima?

Santa iz Abruzza studira anesteziju i reanimaciju. U dodiru s ljudima koji se nalaze na rubu, između života i smrti, svakoga dana doživljava snažna iskustva. Jedno takvo je i iskustvo s gospodom Klaudijom. Već se duže vrijeme nalazi u bolnici zbog poteškoća s disanjem, a jednoga je popodneva doživjela ozbiljnju krizu. Moja me skrbni-

sam je zatekla u zagrljaju kćeri i sve je u meni zadobilo smisao. Ne znam hoće li preživjeti sljedeću krizu, ali onaj trenutak s njezinom obitelji bio je nešto posebno.

Antonio kao vojnik sudjeluje u mirovnoj misiji u Libanonu. Dani mu prolaze u napornom radu i uz dvije knjižice: evandlige i Chiarina razmatranja. "Veselim se činjenici što na odori nosim obilježja Ujedinjenih naroda. Potvrda je to da i na ovom mjestu mogu živjeti za ujedinjen svijet!", rekao je.

"Jednoga je dana u kamp stigla djevojčica. Tijelo joj je

OBLJETNICA

Upetak 25. siječnja prošle godine na jutarnjoj misi kod salezijanaca na zagrebačkoj Knežiji svećenik je čitao evanđelje: „Podite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju. (...) A ovi znakovi pratit će one koji uživaju: ...novim će jezicima zboriti, ...ništa im neće nauđiti... bit će im dobro“. Došlo mi je da se od srca nasmijem Isusu i zahvalim Mu i za taj mali znak pozornosti: Toga me dana u 15,00 sati očekivalo mjesto na avionu za Moskvu, a odatle za Krasnojarsk, srce Sibira.

U Krasnojarsku, milijunskom

privatni arhiv

RAZGLEDNICA iz Sibira

Kada je avion pred polijetanje za Moskvu počeo ubrzavati, osjećala sam da isto takvo ubrzanje Isus želi u mom duhovnom životu

gradu na rijeci Jenisej, dobar dio godine prekrivenim snijegom, živim već vise od godinu dana i... sve više zahvaljujem Bogu za ovu pustolovinu koju je samo Njegova mašta mogla zamisliti! Doduše, ova sibirска, samo je posljednja u nizu!

U velikoj obitelji

Rođena sam u Zagorju, malenom slovenskom gradiću u kotlini rijeke Save. Moji su roditelji još kao zaručnici upoznali Pokret fokolar, čija duhovnost ih je ubrzo toliko privukla da su u nje-

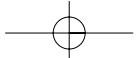
mu pronašli svoj poziv kao vjenčani fokolarini. Koje li sreće rasti u ozračju međusobne ljubavi! Sjećam se da je svaki ponедjeljak navečer bio posvećen zajedničkom odmoru, uz domino, čovjče ne ljuti se i druge igre. Prekrasni su bili i piknici s obiteljima ili zajednički odlasci na susrete s kojih smo uvijek odlazili posljednji. Važnost ljubavi spontano se usadila u srce meni, mlađem bratu Petru i sestri Mariji. Mama i tata se sjećaju kako sam im jednom prišla dok su se prepirali i počela pjevati pjesmu koju sam naučila na susretu: „Ljubi, ponavljaš uviđek mi, ljubi i sretan bit ćes ti“.

Upravo zbog potreba Pokreta preselili smo se u Hrvatsku, u Zagreb. Tada sam imala šest godina, trebala krenuti u školu, no nisam znala jezik. Nije uvijek bilo jednostavno, u bilježnici je bilo i zelenih jabuka za loše čitanje, ali se sjećam i testa iz hrvatskog u drugom razredu, kada

**Meta
Fabjan**

*Pogled na
Krasnojarsk,
milijunski grad
na rijeci Jenisej,
u sibirskom
dijelu Rusije*

RAZGLEDNICA IZ SIBIRA

Meta, prva s lijeva: "Smišljali smo uvijek nove akcije kako bismo u naš grad unijeli što više ljubavi."

Fokolar u Krasnojarsku sačinjavaju Meta, Monika i Enrika, na slici okružene tipičnom ledenom skulpturom

sam jedina u razredu dobila pet. Isus se već onda nije dao nadmašiti u velikodušnosti!

Rasla sam u velikoj obitelji Pokreta fokolara, koja mi je uvijek davana sigurnost i potporu, a onda je započeo rat. S nevjericom smo gledali vijesti na TV, a uskoro su se i u Zagrebu počele oglašavati sirene za uzbunu. Pakirajući torbu za podrum, brat i ja smo iznenadeno upitali mamu: „A evanđelje? Zar nećemo ponijeti evanđelje, kao Chiara i njene prve prijateljice u vrijeme Drugoga svjetskog rata?“

Bog me pratio tijekom cijelog života, za Njega sam radila mnoge čine ljubavi i upravo u to vrijeme rata otkrila sam Njegovu blizinu. Njegova Ljubav bila je opipljiva. S drugim mladima sam odlazila poučavati djecu u izbjegličkim kampovima, posjećivali smo dom za napuštenu djecu, raznosiли kutije humanitarne pomoći i kao nikada prije osjećala sam srce ispunjeno radošću, novi polet u življenju evanđelja!

Bog me zove

U petak 2. prosinca 1994. pripremali smo program za napuštenu djecu na Ranžirnom kolodvoru u Zagrebu, koju smo

željeli posjetiti za sv. Nikolu. Te sam večeri odjednom „začula“ svoje ime. Osjetila sam da me Bog zove da ga slijedim Chiarinim putem, u fokolaru. „Ma, ne, što izmišljaš!“, javljaо se drugi glas. Onda je opet onaj prvi ponovio moje ime. Sa sve većim nemirom u duši počela sam Mu objašnjavati da sam tek upisala faks (talijanski i ruski!), da ja to ne mogu, uostalom, da sam zaljubljena i... da ja sanjam obitelj, lijepu poput moje. „Uči u fokolar? Nema šanse!“ No, onaj glas nije prestao. Odjednom se sjetim – otvorit ću knjigu Chiarinih pisama mladima, pa da vidimo što mi hoće reći. Otvoram i pročitam: „Marijin da Bogu“ I, zatvorim!!! Te sam Mu večeri obećala da ću se svim silama

truditi živjeti evanđelje što dosljednije, ali trenutno ništa više od toga. U subotu sam s GEN otišla na misu. Na samom početku svećenik je rekao kako ćemo moliti da bi današnji mladi imali hrabrosti odgovoriti na Božji poziv. Skoro sam izašla iz crkve. U nedjelju na misi više nisam mogla izdržati. Sjetila sam se da je Bog

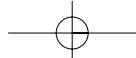
Ljubav, da me poznaje bolje no itko drugi i zna što je najbolje za mene. Znači, najpametnije što mogu napraviti je reći mu *da*. Poslije pricesti to sam i učinila. Preplavio me veliki mir i kući sam se vraćala pjevajući poluglasno *Krist jednom stade na žalu...*

U mome životu se promjenilo sve, a i ništa. I dalje sam odlazila na faks, i dalje smo smisljali nove akcije kako bismo u naš grad unijeli što više ljubavi, no novi je bio odnos s Isusom. Kakvog li oduševljenja vidjeti kako je s Njim među nama sve moguće! Sve! Organizacija božićne večere za beskućnike na Glavnom kolodvoru, veliki koncert u Tjednu ujedinjenog svijeta, pa do toga da učim živjeti s cimericama sasvim drugačijeg karaktera. A zatim, nezaboravan Chiarin dolazak u Hrvatsku!!!

Poslije završetka fakulteta dvije prekrasne godine provela sam u gradiću Loppiano u Italiji, u kojem svih 800 stanovnika iz 30-ak zemalja nastoji živjeti u međusobnoj ljubavi. To mi je nezaboravno iskustvo proširilo srce! A onda pet ispunjenih godina u fokolaru u Zagrebu.

Vijest da me čekaju u Krasnojarsku svakako me stresla (bio je to nagovještaj 'ugodnih' sibirskih zimskih temperatura), prije svega bilo mi je teško ostaviti sve osobe s kojima sam tijekom godina izgradila lijepe odnose. I

opet – „Bog je Ljubav, On zna što je najbolje, imaj povjerenja!“ A baš to posljednje nije bilo nimalo lako.

Ubrzanje

Kada sam kretala iz Zagreba, i kad je avion - još na zemlji - krenuo ubrzavati, učinilo mi se da Isus želi takvo slično ubrzanje i u mom duhovnom životu. U Krasnojarsk, od Moskve udaljen još 5000 km stigla sam rano ujutro, na -23. Sada već mogu reći da to zapravo nije bilo ništa!

Dočekao me grad ispunjen zapanjujućim ledenim skulptura-ma (ispali ih se raditi, jer duuugo traju!). Kraj njega se uzdižu planine Stolbi, Nacionalni park prekrasan i zimi i ljeti. Jer, Krasnojarsk ima i ljeto kojemu se ovdje neobično raduju. Sada ih i ja razumijem! Grad je do 1992. bio zatvoren za strance, pa se na ulicama rijetko čuju europski jezici, no ima kineskog, mongolskog, a brojni su i Tatari.

Već po nazivu ulica grada shvatila sam koliko je ovdje komunizam bio jak – glavne gradske ulice su: Ulica mira, Diktature proletarijata, Lenjina i Marks-a, a na glavnom trgu i danas ponosno стоји veliki kip Lenjina.

Upravo mi je on pomogao napraviti novo iskustvo. Čekajući autobus, rano ujutro dok je još posvuda bio mrak, zapazila sam ga onako ponositog, sigurnog u svoje ideje i nepokolebljivog usprkos velikoj hladnoći. Odjednom mi je došlo da se izravnam i ja, i odlučno započnem dan: „Ako je mogao on, zašto ne bih mogla i ja? Pa, moji idealni su neopisivo lijepši od njegovih!“

Zajednica u Sibиру

I tako sam Bogu pokušala darovati hladnoću, nemogućnost da na ruskom kažem nešto smisleno, neosuđivanje postupaka i

običaja koji su mi se činili čudni, itd. U Rusiji je zatim, neophodna elastičnost, stalno biti spremam na potpunu izmjenu plana - e pa, darivati Mu i moju želju za organiziranošću. Zatim, ovdje su prva vremena Crkve, postoje tek jedna župa, a ja sam donedavno radila na Kapitolu, pa je i to velika promjena. Kako mi se velikom učinila mogućnost da Isus bude među nama u fokolaru, da ga među nama mnogi mogu susresti!

Da, fokolar. U Krasnojarsku je već 8 godina, i trenutno ga činimo Monika iz Njemačke (u Rusiji je već 18 godina!), Enrica iz Italije i ja. U Sibiru se polako širi i zajednica Pokreta fokolara, koja ovdje ima sasvim posebne karakteristike. Za razliku od moskovske (pravoslavne), čine je pripadnici mnogih Crkava (katolici, pravoslavni, baptisti, luterani...), no većina njih vjeru je pronašla tek prije nekoliko godina. Nakon Chiarinog odlaska u Nebo prošle godine, čini nam se da nam ona iz Raja posebno pomaže - u posljednje vrijeme se i ovdje rađaju prvi pozivi u Djelu. Osim susreta zajednice svakog mjeseca u Krasnojarsku, odlazimo i u Novosibirsk (12 sati vožnje Transibirskom željeznicom), Acinsk i Abakan. A svi najviše isčekuju Marijapoli, obično u lipnju. Marijin grad prošle je godine okupio stotinjak osoba iz čitavog Sibira, sa svim onim tako poznatim karakteristikama svakome tko je ikada zavirio u njega. Kada sam s djecom gledala Chiarinu povijest, vidjela se slika Chiare s njezinim prvim prijateljicama. Šestogodišnji Gleb spontano mi reče: „Jesu to tvoje sestre? Bas nalikuješ na njih. I Monika isto.“ Za mene je to bila još jedna potvrda da duša nema dob i da je svatko osjetljiv na nadnaravno, koliko god da mu je godina ili koliko god bila teška povijest nje-gove zemlje.

Zahvalnost

Ovamo sam došla rekavši Isusu svoj *da* svim srcem, no zaista nisam očekivala da će se On pobrinuti za tolike detalje!

Devet dana po mojoj dolasku pozvali su me na razgovor za posao u školu stranih jezika. Nakon 15 minuta razgovora s ravnateljicom, bila sam u razredu, kao profesorica engleskog! S mojim ruskim, tada na nivou pantomime, i engleskim koji sam dugo učila ali 15 godina nisam govorila, našla sam se pred znatiželjnim pogledima petnaestogodišnjaka – ja, koja nikada nisam predavala.

*Najviše isčekivan
susret je
Marijapoli koji je
prošle godine
okupio stotinjak
osoba iz čitavog
Sibira*

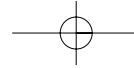

(3) privatni arhiv

Tako je započela još jedna sasvim nova pustolovina.

Prošlo je već više od godine dana od mojeg dolaska. U glavi ponekad osjećam zbrku od raznih jezika, no najvažnije je srce! Tamo sve više raste zahvalnost Bogu što je sa mnom, što me prati na svakom koraku, ohrabruje i od mene ne odustaje, te mi daje priliku ovdje dati moj mali doprinos za izgradnju ujedinjenog svijeta!

GENROSSO U HRVATSKOJ

Izazovi su mi se
uvijek svidali,
kaže Tomek
Mikusiński
(na slici)

"Diskoteka i ples, ritam i instinkt. Ali ne samo to, potajice se bavio pjevanjem i poezijom. Potom još košarkom i drugim sportovima. To ga je zaokupljalo dok je odrastao u Poljskoj, kada još nije mogao ni zamisliti da će jednoga dana započeti karijeru glumca i pjevača, igrajući jednu od najvažnijih uloga u mjuziklu Streetlight." Tomek, ovim riječima predstavljen si na web stranici GenRossa www.genrosso.com. Želiš li još nešto nadodati?

Rekao bih da se tome pridodala želja da komuniciram više nego prije, da ostanem u neposrednom kontaktu s mladim ljudima, da osjetim njihovo povjerenje i nji-

UMJETNIČKO ISKUSTVO svjetskih dimenzija

Intervju s Tomekom Mikusińskim, jednim od glavnih likova u mjuziklu Streetlight glazbene supine Genrosso koja ovoga mjeseca gostuje Hrvatskoj: 16. svibnja u Osijeku i 19. svibnja u Splitu

**Bartłomiej
Zielinski**

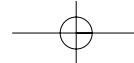
hova očekivanja. Oduvijek sam volio Hi-tech i naprednu tehnologiju. Privlači me virtualni svijet jer je odlično sredstvo za povezivanje ljudi. Sviđa mi se virtualna komunikacija, taj prostor na kojem se susreću stotine tisuća ljudi. Nekad smo se susretali na trgu ispred kafića, a danas se mnogi ljudi sastaju na Facebooku, MySpaceu ili na drugim sličnim lokacijama. U današnjem svijetu veliki se prostor posvećuje globalizaciji i postoje različita sredstva da se u tim procesima napreduje; u globalizaciji shvaćenoj kao posebnoj pozornosti prema čovjeku, vodeći računa u prvom redu o svemu onom pozitivnom što ona

ima. Osobno mislim da ta sredstva (spomenute stranice) treba koristiti za dobro osobe i s određenim kriterijima. Povremeno čujem kako mladi izražavaju svoje trenutno duhovno stanje. Primjerice: "danasa me boli glava". Lijepo je to znati, ali treba biti pozoran i ne izražavati previše takvih duhovnih stanja jer ih netko može iskoristiti u negativnom smjeru. Vraćajući se na pitanje dodaо bih ovo: osjećam veliku privlačnost prema virtualnom svijetu, prema grafici i svemu što ima veze s lijepim.

U ovom broju imamo članak o virtualnom svijetu – o prijatelj-

stvima koja se uspostavljaju ali i o opasnostima. Kako ti na to gledaš?

Već sam nešto rekao. U virtualnom prostoru sudjelujem preko Facebooka. Ali s kriterijima koje sam sebi postavio, tj. prihvaćam priateljstva s ljudima koje poznam. Pišući neku misao na Facebooku, nastojim biti svjestan da sve ono što izražavam o svojem životu, o načinu razmišljanja i shvaćanja svijeta, može biti korisno drugima ili može biti sablazan. Kao što sam rekao – to je sredstvo koje treba koristiti s dozom dobrog ukusa i s određenom svijestti. Još nešto. Usprkos suvremenim sredstvima komuniciranja, gdje udaljenosti između zemalja i

ljudi prividno ne postoje, osobni odnos *face to face* ne možeš nadoknaditi ni s čim. Mislim da je susretanje, pogledati jedan drugome u oči, stisnuti ruku, prenijeti osmijeh bez da ga filtrira web kamera, mnogo, mnogo bolje od samo virtualnog susretanja. I web je kontakt, ali može biti vrlo ograničen, jer se odredene emocije ne može prenijeti, to je nešto što se radi zajedno, dok smo zajedno, a ne nužno putem web kamere.

Vratimo se tebi. Imas manje godina od benda kojem pripadaš. Kako si postao član GenRossa?

Bila je to simpatična, ali i vrlo jednostavna zgodba. Upoznao sam Pokret fokolara a kasnije i krenuo putem fokolara te sam se zbog niza okolnosti upravo zbog toga izbora našao u međunarodnom gradiću Loppiano¹. Jedne večeri smo vrlo spontano ja i jedan član Genrossa pripremali jedan rap. Toliko mu se svidio naš zajednički rad da mi je na kraju u šali rekao: "Ti ćeš jednoga dana doći u Genrosso, na moje mjesto". Od srca sam se nasmijao jer sam imao posve druge planove – studij menadžmenta i akademsku karijeru. Vratio sam se u Poljsku, završio studij i s tek dobivenom diplomom stigne mi telefonski

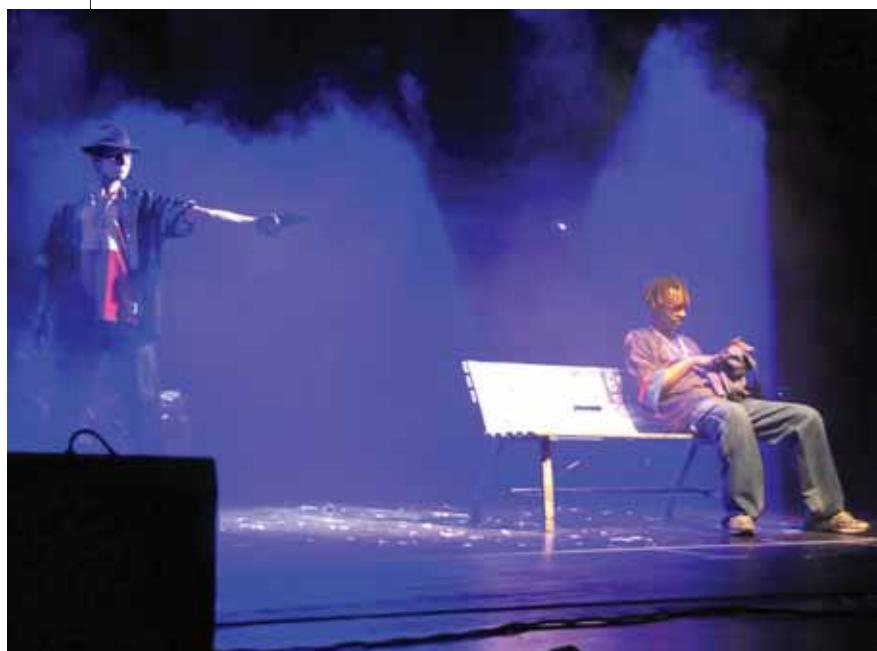
poziv: "Taj član Genrossa mora otići, čekamo te u Loppiano na probu, ako želiš..." Nije išlo baš spontano jer je opet trebalo ostaviti domovinu, prijatelje, a nadasve život koji se izgradio oko fokolara u Lublinu, gdje sam tada živio. No predma mnom je bio izazov, a izazovi su mi se uvijek sviđali. Izazov te postavlja pred nešto nepoznato i ne možeš napraviti računicu za stolom, moraš ga živjeti izravno, uživo, a to je ono što se izgradi u trenutku što prolazi. Tako sam pristao i rekao: "OK, pokušat' ću. Slijedilo je nekoliko dana razgovora, morao sam naučiti dvije pjesme, jedan ples, recitaciju. Na završnom razgovoru generalni direktor Gen-

Rossa je rekao: "Vidi se da to nije tvoj zanat (to sam i sam znao i jasno osjećao), ali ima materijala na kojem se može raditi". Tako je prošlo šest godina i nastavlja se raditi na tom materijalu.

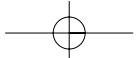
Sada si umjetnik na pozornici. To je zasigurno vrlo zanimljivo, ali možda i poprično stresno, zar ne?

Ponekad je stresno jer nemaš svoj "dom", što znači da si jedan dan na Madagaskaru, a drugi u Tajlandu. Naravno, nisu to dani nego tjedni. A to zahtijeva određenu, nadasve mentalnu, ali i fizičku fleksibilnost. Jedna od karakteristika Genrossa je to što sve radimo sami. Umjetnici se - ujutro pred nastup – pretvaraju u nosače, u tehničko osoblje, a navečer igraju svoje uloge u predstavi, poslije treba sve razmontirati a sutradan se pali motor, sjeda u autobus i kreće na novu destinaciju. Ovakav način života zahtijeva određene sposobnosti. Netko ih ima po prirodi, a netko ih mora razvijati. Ja sam među onima koji muku muče, ali baš zato osjećam da sve ovo poprima poseban značaj. S druge strane, imam jedinstvenu priliku posjetiti mnoge dijelove svijeta, ali ne kao turist, nego kao onaj koji ulazi u duboki dijalog sa stvarnostima koje susreće, osobito s ljudima. Svaki susret je obogaćenje. Nakon

Streetlight je istinita priča s kraja šezdesetih godina, o dječaku Afroamerikancu koji kaže da želi biti prijatelj jednak s crnim i bijelim. Zato ga ubija banda iz njegova geta.

(c) arhiv GenRossa

*Umjetnici se -
ujutro pred
nastup –
pretvaraju
u nosače,
u tehničko
osoblje, a navečer
igraju svoje uloge
u predstavi,
poslije treba sve
razmontirati a
sutradan se pali
motor, sjeda u
autobus i kreće na
novu destinaciju*

*Charles za sobom
ostavlja svijetli
trag, dajući
Jordanu predivan
primjer života koji
on slijedi i mijenja
svoj život*

svakog putovanja, kada se vratim, osjećam da nisam ista osoba. Teško je to izraziti riječima.

Članovi GenRossa su iz raznih zemalja i kultura. Kako uspijivate suradivati i živjeti zajedno?

Dakako, to je izazov, baš je izazov! Trenutno nas ima 18 iz 9 različitih zemalja. Znamo da je suživot između rasa i kultura u startu težak, samo s društvenog stajališta. Tim više kada se dotaknu najveće dubine našeg bića, umjetnost, osjećaj za osobnu estetiku i glazbene ukuse. Primjerice, jedan komponira pjesmu i dade drugome da je posluša, da mu pokaže kako je lijepa i moderna, a drugi kaže: "hmmm, pa može stati..." To je traženje, ne kažem kompromisa, nego nastojanje da se vrjednuje drugi i njegova glazbena ideja. To je svakodnevni, stalni napor, a moto u trenucima razilaženja mišljenja glasi: započinjati iznova. Iako to može izgledati prazan slogan, za nas je nezaobilazna stvarnost. Jer puno puta možeš pogriješiti, možeš povrijediti drugoga, a da to ne želiš. Možda si rekao nešto duhovito što je za tebe šala, dok je za njega bila uvreda. Nisi to učinio namjerno, nego zato što dovoljno ne poznaješ njegovu kulturu. Sve to mogu biti prepreke, ali za nas

su odskočna daska, da bismo bolje upoznali drugoga i voljeti ga bolje. Želimo ići iznad svega onoga što je privid u načinu razmišljanja, shvaćanja, u umjetničkom dijelu, ali i u svakodnevnom životu. To je stalna gimnastika, ali daje puno plodova, potrebno je samo ustrajati – što je možda najteže.

Vaše su pjesme lijepе, pune odusevljenja, pune dobrih ideja, za nekoga možda malо utopiske. Je li vaš život takav i izvan pozornice?

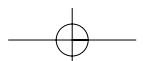
Da, isti je. To nam je jako važno, jer tada smo vjerodostojniji i na pozornici. Bendova kakav je naš ima mnogo, vrlo mnogo,

UMJETNIČKO ISKUSTVO SVJETSKIH DIMENZIJA

boljih i poznatijih od nas. No ono po čemu se GenRosso razlikuje od drugih je upravo to što mi želimo ponosno pjevati svoj život, klicati o vrijednostima čiji smo glasnici. Da spomenem samo sveopće bratstvo - za nekoga je to nedostižna riječ, ali za nas je realnost koju u malom već živimo među nama. Jer ako ti vidiš jednog Filipinca, Poljaka, Švicarca i Talijana koji zajedno komponiraju pjesmu... Svatko bi mogao izvući barem stotinu razloga koji su prepreka za to, proizilih iz njihove kulture. Ali ti osjećaš da postoji otvorenost, slušanje, istaćanost, postoje niti koje vibriraju u dubini, prihvatanje drugoga. Kada nisi na pozornici i vratiš se kući, ne trebaš više pjevati, ali moraškuhati, peglati, pospremiti krevet, no stav ostaje isti – a to je prihvati drugoga, ostati otvoren, pokušati ga ljubiti, konkretno. Jer na kraju krajeva, što više učiniš za druge – više otkriješ da si sam sretan. A tko ne želi biti sretan?

U Streetlightu igraš ulogu Jordana. Misliš li da priča završava happy endom?

Rekao bih da to nije happy end jer završava ubojstvom glavnog lika. Naravno, nije ovo jedini

mjuzikl s takvim završetkom, ali ovdje postoji važan prijelaz. Charles Moats – glavni lik – ima najboljeg prijatelja Jordana Johnsona. I upravo taj Jordan Johnson predstavlja onih 80% današnjih mladih koji se nalaze između mladih koji se služe nasiljem ili ga podnose. Više puta oni zauzimaju stav ravnodušnosti. Njima nadasve upućujemo ovaj mjuzikl. Charles stvarno umire, ali ostavlja svjetli trag za sobom, dajući Jordanu predivan primjer života. A Jordan je imao dovoljno hrabrosti da slijedi primjer Charlesa i da preobravi svoj život. Njegov dotadašnje osrednje življenje bez vrijednota postaje duboko i usmjereno drugima.

Ova je poruka jača kad znamo da je to istinita priča...

Naravno, iako lik Jordana u sebi sadrži više stvarnih likova s kojima je Charles kontaktirao. No nadasve je to istinita priča o dječaku Afroamerikancu koji žele izgraditi odnose sa svima. Radnja se događa krajem šezdesetih godina, u vrijeme velikog rasizma, a on kaže da želi biti prijatelj jednak s crnim i bijelim. Zato ga ubija banda iz njegova geta. Mislim da se o nekome tko daje svoj život za ideale i vrijednosti u koje čvrsto vjeruje nema što diskutirati. Bez obzira je li netko vjernik ili nije. Na engleskom se to kaže *hands off*. Pred takvom se gestom ne diskutira, nego ga se u najmanju ruku poštije.

Turneje su zasigurno vrlo fascinantne, no možeš li nam ispričati koji težak trenutak?

Sjećam se jedne od radionica u Njemačkoj. Ja i još jedan član Gen Rossa vodili smo zbor. U određenom trenutku moj prijatelj kaže mi: "U zboru od 100 ljudi, samo ih je 8 odabralo pjevanje". Što se dogodilo? U toj školi na zbor se gledalo kao na

zadnje za što se odlučiti. Stoga oni koji nisu mogli sudjelovati u drugim radionicama - zvuka, svjetla, grafita, itd. - našli su se "bačeni" u zbor. A ti se iznenada nađeš pred mladima koji ne samo da nemaju volje, nego su i protiv onoga što im ti želiš

iskustvom, gdje nije bilo vikanja, prisiljavanja, nego je bio dijalog. I mnogi su nam rekli da im se najviše svidio dijalog! Na početku smo mislili da ćemo se morati boriti, izboriti – kako se to često događa u školi - ali dijalog je bio odličan lijek!

(3) arhiv GenRossa

predložiti. I znaš da je osnovni cilj radionice dovesti svih tih 100 mladih na pozornicu te zajedno s njima predstaviti koncert na profesionalnoj razini. Ali kako?

Nakon prve stanke počeli smo razgovarati i video sam da je situacija doista teška, dotle da je moglo biti i udaraca. Tada moraš pokrenuti svu maštu koju imаш, svu svoju vještinu. Možda iskoristiti pauze za razgovor s njima: "naravno, ako ne voliš pjevati, onda je teško, pogledaj, ima još jedna pjesma... možemo pjevati uz koreografiju..." E, to im se počelo sviđati. I nakon tri dana svih tih 100 mladih popelo se na pozornicu. Ne mogu reći 100%, ali više od 3 njih bili su zadovoljni

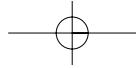
Na kraju ovog razgovora, što bi želio reći našim čitateljima koje ćeš (nadamo se) naći pred pozornicom u Osijeku ili u Splitu?

Ne oklijevajte doći na naše koncerте, jer i s vama želimo proživjeti iskustvo dijaloga, kulturne i umjetničke razmjene. Čekamo vas!

Svi mi iz GenRossa jedva čekamo da susretнемo mlade Hrvate, i ne samo Hrvate, koji će doći na naše koncerte i da zajedno s njima pokušamo izgraditi i živjeti umjetničko iskustvo svjetskih dimenzija gdje se isprepliću različite rase i kulture. I osobno puno očekujem od susreta s njima. Mnogima od nas, pa i meni, bit će to prvi dolazak u Hrvatsku! □

¹ U gradiću Loppiano, blizu Firence u Italiji, nalazi se i sjedište Genrossa

Članovi GenRossa ponosno pjevaju svoj život, kličući o vrijednostima čiji su glasnici

DOGAĐAJ

Posebno osvježenje na obilježavanju Obljetnice u Zagrebu bio je nastup zbora i orkestra Jedinstveni sklad, koji je animirao i pjevanje na misi

NAŠIH 40 GODINA s Chiarom

U kazalištu Komedija u Zagrebu svečano obilježena prva obljetnica preminuća Chiare Lubich, 10 godina od njezinog posjeta Hrvatskoj i 40 godina djelovanja Pokreta fokolara u Hrvatskoj

Željka Marić

Nedjeljno jutro, tek slutećeg proljeća, rano je zori pružilo ruku toga 15. ožujka. Neobično veliki autobus se dokotrlao do kolodvora u Slavonskom Brodu, već ispunjen do polovice ljudima dobrog raspoloženja, vedra duha, neizostavnog osmjeha. Bilo bi vrlo neobično biti veseo u 6 ujutro kad to ne bi bili članovi Pokreta fokolara i njihovi prijatelji na putu prema Zagrebu.

Prebrzo smo stigli do zagrebačkog kazališta Komedija gdje se održavao program, jer je vrijeme prošlo u pozdravljanju i izmjenjivanju darova duha i tijela, koje su spremile vrijedne Slavonke. Jedna je dobra duša ustala u 5 da bi skuhala kavu za 70 putnika autobusa.

U dio grada u kome je kaza-

lište slijevala se rijeka ljudi, različitih po dobi, uzrastu, obitelji, muškarci i žene, djevojke i mladići, djeca - cijeli jedan narod. Svečani i dostojanstveni, polako su ispunili dvoranu koja je postala pretjesna za sve koji su željeli nazočiti.

Pred sam početak programa stigao je uzoriti kardinal Josip Bozanić, uz kojega i umirovljeni biskup porečko-pulski Antun Bogetić i brojni svećenici. Slavlje su uzveličali i talijanski veleposlanik u Hrvatskoj Alessandro Pignatti, načelnica za predškolski odgoj pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Marija Ivanković, tajnik Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Vlade RH Franjo Dubrović, župan Koprivničko-križevačke županije Darko Koren, pred-

stavnici grada Križevaca, prof. dr. Zdravko Tomac, predstavnici Pokreta fokolara iz Slovenije, te članovi i prijatelji Pokreta iz svih dijelova Hrvatske.

Retrospektivom posljednjeg ispraćaja Chiare Lubich iz bazi-like Sv. Pavla izvan zidina, započeo je program u kome smo slavili avanturu življenga Evanđelja u ovim našim krajevima.

Do ganača su nas dovela dirljiva svjedočenja prvih osoba koje su svoj život povjerile Bogu i zagrlile neizvjesnost u koju su došle, od Marka Tecille koji je došao 1960., preko Raffaele Bronzino, koju je 1968. poslala Chiara Lubich i od koje počinje djelovanje Pokreta u Hrvatskoj, u Zagrebu. Kako su mlađi ljudi najotvoreniji svemu novome, ovaj način života ubrzo je

privukao mlade studente Florijana Škuncu, Ivana Breganta i Ankicu Farkaš koji su nam iznijeli svoja sjećanja na početke Pokreta.

O svetosti koja se može živjeti u obitelji govorili su članovi obitelji Mikulec i Šlezak. Život dragovoljaca oslikali su Božji volonteri za novo čovječanstvo. Predstavili su se i svećenici, redovnici i pripadnici župnog pokreta, koji su svoja iskustva života u zajednici saželi u «služenje». Najmladi, uvijek su najslađi, a ovaj put su nas oduševili maštovitom kreacijom scenskog nastupa i zarazili toplinom. Posebnu ljepotu imao je nastup zbara i orkestra Jedinstveni sklad, koji je animirao i pjevanje na misi. Uz to, cijeli je program bio diskretno popraćen nastupom glazbenog i bračnog para Mršić, koji su nemametljivo svjedočili zajedničko profesionalno iskustvo.

Možda najvažnija dimenzija kojoj je Chiara prilazila s velikom odgovornošću i u poslušnosti Crkvi, bili su dijalozi: unutar Katoličke crkve,

među Crkvama, s drugim religijama, s ljudima bez vjerskih uvjerenja i a različitim kulturnama. Vidjeli smo i videozapis o gradiću svjedočanstva Faro (Svjjetnik) u Križevcima, koji je niknuo na prostorima grkokatoličke biskupije mons. Slavomira Miklovša, gdje se danas nalazi i izdavačko središte Novi svijet.

Podsjetili smo se i na susret s Chiarom u zagrebačkoj katedrali prije 10 godina, kad nas je potakla na suradnju s drugim pokretima i zajednicama u promicanju duhovnih vrjednota i zajedništva, s obzirom na želju tadašnjeg pape Ivana Pavla II.

Danas je uz Florijana Škuncu suodgovorna za Pokret u Hrvatskoj Marija Grum. Ona je pročitala pozdravno pismo nove predsjednice Pokreta Marije Emaus Voce, koja je podsjetila da je Chiarina baština, naša baština.

Nakon programa slijedila je sv. misa u franjevačkoj crkvi, koju je predvodio kardinal Bozanić u koncelebraciji s biskupom Bogeticem i desetak

(3) BeZet

svećenika i redovnika, te mnoštvom koje je ispunilo crkvu na Kaptolu. Poruke kardinala odnosile su se na Isusovu smrt i uskrsnuće, zbog kojega moramo "izbaciti svaki interes iz hrama našega tijela i otvoriti srce za susret s Isusom i dopustiti da nas ispuni svojom ljubavlju". Govorio je također sa zahvalnošću o Chiarinom putu i o tome kako su njezine riječi putokaz za naš život. Prenio nam je pozdrave carigradskog patrijarha Bartolomeja I., kojega je susreo na hodočašcu i susretu biskupa jugoistočne Europe, povodom Chiarine smrti i koji je također rekao služiti Misu za Chiaru.

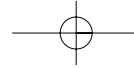
Oduševljenim pljeskom nazornih završeno je misno slavlje i program, nakon čega je uslijedilo srdačno druženje. Svaki prolaznik je mogao zaključiti da ovi ljudi nisu bez nade. Gledajući ovo mnoštvo, razdragano, nasmijano i srdačno, moglo bi se reći: "Gledajte kako se ljube!" □

*Programu
u kazalištu
Komedija nazozio
je i kardinal Josip
Bozanić koji je
potom predvodio
svetu misu u
franjevačkoj crkvi
na Kaptolu*

*Srednji dio
programa bila su
svjedočanstva.*

*Na slici slijeva:
Mandica
Vučemilović-
Grgić, Nikola
Sajter i Andrijana
Lovrić.*

AKTUALNO

Profesori Luigino Bruni i Benedetto Gui na međunarodnom susretu o Ekonomiji zajedništva u gradiću Faro u Križevcima

Domagoj Sajter

Praktična iskustva poduzetnika bila su najvrjedniji dragulji ovog susreta

Na povijesnom, prvom susretu Ekonomije zajedništva za srednju i istočnu Europu u gradiću Faro u Križevcima okupilo se oko 200 sudionika iz 11 zemalja: Češke, Slovačke, Bugarske, Rumunjske, Rusije, Italije, Makedonije, Mađarske, Srbije, Slovenije, i Hrvatske. Jedan od ciljeva susreta bio je upoznati Ekonomiju zajedništva današnjice, njene posebnosti i izazove.

Danas, u ovoj suvremenoj općoj krizi koja nadilazi granice financija i ekonomije, mnogi si postavljaju pitanje: gdje smo pogriješili? Što smo mogli učiniti bolje? Koja su moguća rješenja? Je li Ekonomija zajedništva još jedna utopija, ili je jedno od mogućih rješenja? Susret u Križevcima sigurno nije pretendirao dati rješenje svih suvremenih problema u svijetu, ali je želio ponuditi jasan *znak nade*.

Okupljene je pozdravio gradonačelnik Križevaca, gosp. Branko Hrg, koji je zaželio uspješan rad sudionicima, povećanje obitelji Ekonomije zajedništva u svijetu, te podsjetio na obljetnicu Chiarinog posjeta Križevcima. Pohvalio je i istaknuo rad vrtića

ZNAK nade

Medunarodni susret Ekonomije zajedništva, Križevci, 28. 02. – 01. 03. 2009.

Zraka sunca, te ukazao na važnost odgoja djece: „Budućnost i opstanak ekonomije u svijetu leži u idejama poput EZ“, rekao je.

Jedna od ključnih osoba tog vikenda u Križevcima, prof. dr. Benedetto Gui, rekao je: „Došli smo prije svega slušati. Trebamo postaviti i odgovoriti na pitanje – kultura zajedništva, je li korisna, je li moguća? Valja naglašavati važnost zajedništva, jer ekonomija umjesto da razdvaja treba i može biti mjesto susreta.“

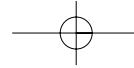
U suvremenim poduzećima na zapadu odnedavna se itekako prepoznaće društveno koristan rad zaposlenika kojeg izvan poduzeća. Primjerice, ako zaposlenik radi određen broj sati volonterski van poduzeća u funkciji općeg dobra, njegov poslodavac daje mu dodatni tjedan dana godišnjeg odmora. Ili, za svakih tisuću eura koje zaposlenik donira u ove svrhe njegov poslodavac nadodaje još

tisuću. Vrlo je važno da radnici prepoznaju kako je poduzeće dio društva, a ne nešto što isisava vrijednosti iz društva u korist šačice ljudi. Dakle, prepoznaju se ove dimenzije djelovanja čovjeka koje nadilaze uska razmišljanja o korisnosti, proizvodnosti, ekonomičnosti, i sl. Potrebna je nova ekonomska kultura u kojoj osoba radi za blagostanje svih, a ne samo za sebe.

Kvaliteta života se već odavnina mjeri u novcu, rečeno je na susretu. Istraživanja pokazuju kako su obiteljski i međuljudski odnosi (nakon što su ispunjene osnovne ljudske potrebe – hrana, odjeća, smještaj) za čovjeka itekako važniji od novca. U tom smislu Chiarina „utopija“ daje nadu i hrabrost onima koji ju slijede. Ono što je jednomo teško, ili izgleda nemoguće, nije ni teško ni nemoguće Isusu koji je među nama („Jer gdje su dvojica ili trojica

(2) Lucija Potocnik

sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima.“ *Mt 18, 20.*

Koji je dakle prijedlog EZ? Pozvani smo na svetost, ali ne u samostanu ili kao pustinjaci, nego u svom poduzeću, kupujući i prodajući, proizvodeći, u međusobnom odnosu sa radnicima, kupcima, dobavljačima, institucijama, itd.

Statistika

Leo Andrić predstavio je statističke podatke projekta Ekonomije zajedništva. Tijekom 15 godina, u razdoblju od 1992. do 2007., projekti Ekonomije zajedništva podijelili su dobit od 12 milijuna eura. Pola od ovog iznosa bilo je namijenjeno direktno kao pomoć potrebitima, a pola se koristilo za formaciju, edukaciju, i širenje kulture davanja i Ekonomije zajedništva. Osim toga, izvanredna pomoć potrebitima, kao produkt zajedništva dobara u cijelom Pokretu fokolara, iznosila je 19 milijuna eura, što uz prethodnih 6 čini ukupno 25 milijuna eura koji su podijeljeni siromašnjima.

Oko 750 poduzeća u svijetu živi prema projektu Ekonomije zajedništva, a od toga njih oko 500 još ne mogu stvarati dobit koja bi se dijelila potrebitima, ali ostvaruju određene prihode koji čine osnovu materijalnog života njihovih zaposlenika. Oko 40 poduzeća daje čak 80% svoje dobiti za Ekonomiju zajedništva.

U 2008. godini prikupljeno je 1,64 milijun eura, od čega je većina podijeljena kao pomoć potrebitima, a manji je dio bio namijenjen formaciji novih poduzetnika Ekonomije zajedništva i širenju kulture davanja.

Istočna i srednja Europa, u koju je ubrojena i Hrvatska, u blagajnu Ekonomije zajedništva uplatila je prošle godine 61.150 eura, a primila je 247.700 eura. Najviše doprinose, razumljivo, poduzetni-

ci iz zapadne Europe, koji su 2008. godine uplatili 1,1 milijun eura, a primili su tek nešto iznad 6 tisuća eura. Sva poduzeća EZ u svijetu ostvaruju godišnje prihode na ukupnoj razini od oko 200 milijuna eura.

Poduzeća EZ su većinom mala po broju zaposlenika, njih 90% ima manje od 30 zaposlenika, a oko 40 ih zapošljava preko 50 zaposlenika. Oko 50% ih se bavi uslužnim djelatnostima, 30% se bavi proizvodnjom, a 20% trgovinom.

Pitanja i odgovori

Kakav bi trebao biti pravilan stav potrošača u Ekonomiji zajedništva?

Prof. B. Gui odgovara: „Što su naše potrebe manje od naših prihoda imamo veću slobodu, možemo biti solidarni ako je potrebno, i možemo reći ne onome što nas zarobljava. Trebali bismo pokazati određen stil potrošnje. Primjerice, za djecu nije bitno da nose robu s markom, nego da imaju dobre prijatelje. Slično vrijedi i za odrasle. Potrošnja je danas prečica da se ne suočavamo s problemima u međusobnim odnosima. Primjerice, puno je lakše djetu kupiti novi mobitel, nego s njime zajedno provesti cijeli vikend. Ili, jednostavnije je supruzi kupiti prsten nego se suočiti s poteškoćama koje imate u međusobnim odnosima.“

Okružuje nas sveopća kriza. Kako promatrati krizu u svjetlu Ekonomije zajedništva?

Prof. Benedetto Gui: „Kriza može istodobno biti i bolest i lijek;

može nas natjerati na promišljanje i promjene u sadašnjem društvu. Ona može biti prilika za kvalitativni skok na mnogim područjima, jer mnogi tek u krizi razumiju tko su, što su, što trebaju, a što ne trebaju činiti, i otkriva im se bit njihova identiteta.“

Prof. Luigino Bruni proširuje: „Pogledajmo primjer: u jednoj povijesnoj krizi nestali su dinosauri, a sasvim mala bića – sisavci – su se razvili i ovladali svijetom. Da nije propalo veliko i snažno

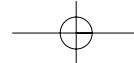

Oko 750 poduzeća u svijetu živi prema projektu Ekonomije zajedništva, a od toga njih oko 500 još ne mogu stvarati dobit koja bi se dijelila potrebitima, ali ostvaruju određene prihode koji čine osnovu materijalnog života njihovih zaposlenika.

Na slici: sudionici susreta u gradiću Faro.

Danas (01.03.09, op. D.S.) smo pod misom slušali čitanja o Noi, s kojim je sklopljen savez i prije nego s Abrahamom. Noa je bio u ogromnoj krizi, krizi koja je uništila čitav njegov svijet. No, na kraju je sklopljen novi savez koji je otvorio novu stranicu budućnosti čovječanstva.

Ovdje je kriza: nemati oči gledati u budućnost. Ne smijemo

ZNAK NADE

biti naivni pred silom problema, ali trebamo u ovoj krizi vidjeti mogućnost za nešto novo. Danas postoji kriza nade, a kršćani su dužni nadati se, osobito u krizi. Svet prepun siromaha nije svijet po Božjem nacrtu! Također, siromaštvo nije samo nedostatak materijalnih dobara, ono ima mnogo lica. Siromaštvo je uvijek vezano uz narušene, iskrivljene i bolesne odnose (političke, odgojne, obiteljske, ekonomске, itd.). Gdjegod postoji bol uvijek iza nje stoji neki narušen ili nezdrav odnos, na bilo kojoj razini. Novac ne liječi i nikada neće moći potpuno izlječiti ove odnose, nego ih

rekao: „Tko nije protiv nas, za nas je.“ (Mk 9, 40). Ekonomija zajedništva ne želi biti izolirani projekt, nego na putu želimo imati puno prijatelja i saveznika, i to stoga jer Ekonomiji zajedništva nije ideja za Pokret fokolara, ona nije 'naša', već je dar koji pripada svima.“

Što možemo učiniti u ovoj krizi, može li „mali“ čovjek učiniti bilo što?

Prof. Luigino Bruni odgovara: „Poduzetnici Ekonomije zajedništva dijele svoju dobit osobama u potrebi, ostavljajući dio dobiti za sebe – za razvoj i rast svog poduzeća. No, ne možemo tražiti samo od poduzetnika da budu radikalni: i zajednička, i društvo mora biti sličnih nazora. Ako poduzetnik bude samo dijelio brzo će se iscrpiti. Nužno je potrebno oživjeti zajedništvo dobara, slično onome kako su ga živjeli prvi kršćani. Na svim razinama trebamo ponovno lansirati zajedništvo dobara, a osoba Ekonomije zajedništva je ona uvijek u srcu nosi zajedništvo dobara, i ko-

arhiv NS

ja u svojem okruženju podsjeća na njega.“

Kao i inače, te sasvim očekivano, praktična iskustva poduzetnika bila su možda najvrjedniji dragulji ovog susreta. Neke od njih objavljujemo na stranici 5.

Susret je zaključen valom optimizma, entuzijazma i poleta ka novom življenju Ekonomije zajedništva. U tom smislu zaista predstavlja žarko svjetlo u posvemašnoj tminu suvremene ekonomije.

Nakon što je sedamdesetak sudionika pozdravio dekan prof. dr. sc. Vladimir Šimović i nakratko im se obratio moderator prof. dr. Ante Bežen, redoviti profesor političke ekonomije na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Padovi i član međunarodnog odbora Ekonomije zajedništva (EZ) Benedicto Gui započeo je predavanje opisujući svakodnevne životne situacije.

Većina ljudi današnjice neće svoje stanje okarakterizirati kao "blagostanje" iako su ekonomski pokazatelji njihovog domaćinstva vrlo pozitivni. No, ono o čemu se ne vodi računa je područje odnosa – ono što bismo mogli nazvati ljudsko i društveno okružje.

Leo Andrića (desno), ekonomist, bivši bankar iz Nizozemske i član međunarodnog odbora EZ predstavio je statističke podatke projekta Ekonomije zajedništva

može i još dodatno narušiti. Trebamo promatrati osobu, ali ne izolirati, već u odnosu s drugima, i promatrati kako zalijeći odnose u pozadini.

Moramo priznati kako su nas mnogi u prošlosti promatrali s podsmijehom, a danas traže savjete. Nikada kao danas nismo dobivali pozive da nastupamo i govorimo o Ekonomiji zajedništva!

Nismo jedini koji želimo drugačiju ekonomiju, i trebamo se povezati i sprijateljiti se sa sličnim projektima. Sjetimo se što je Isus

ODGOJ

Na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu 27. veljače održan stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem

Nakon što je sedamdesetak sudionika pozdravio dekan prof. dr. sc. Vladimir Šimović i nakratko im se obratio moderator prof. dr. Ante Bežen, redoviti profesor političke ekonomije na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Padovi i član međunarodnog odbora Ekonomije zajedništva (EZ) Benedicto Gui započeo je predavanje opisujući svakodnevne životne situacije.

Većina ljudi današnjice neće svoje stanje okarakterizirati kao "blagostanje" iako su ekonomski pokazatelji njihovog domaćinstva vrlo pozitivni. No, ono o čemu se ne vodi računa je područje odnosa – ono što bismo mogli nazvati ljudsko i društveno okružje.

i Ekonomija zajedništva

U zapadnim društvima oduvijek je postojala velika nepažnja prema dimenziji neformalnih odnosa među građanima, a osobito nedovoljno shvaćanje njihovih ekonomskih implikacija. Ekonomski je život oduvijek privilegirani izvor prigoda za odnose (između trgovacačkih djelatnika, između kolega na poslu, između dioničara u jednom društvu...).

Ove susrete možemo gledati kao osobite proizvodne procese koji mogu donijeti razne rezultate - najočigledniji su razmjena, no oni međusobno u susretu proizvode „odnosna dobra“ koja obogaćuju međusobni odnos. Kvalitetni susreti u kojima oba sudionika unose svoje ekonomske interese, ali i neizmerno njeguju odnos zajedništva i međusobnog respekta pomogao bi u rješavanju ekonomske krize i međuljudskih odnosa.

Prof. Anna Lisa Gasparini kratkim je videozapisom predstavila otvorenje Sveučilišnog instituta SOPHIA u Loppijanu, a odgoj za prosocijalno i kulturu davanja predstavile su Ružica

Bjeličić i Vesna Žuti iz Dječjeg vrtića „Zraka sunca“, Križevci. Svoj rad u osnovnoj školi predstavila je vjeroučiteljica Maja Bobek Ivanjko iz Osnovne škole Kneginac Gornji.

Uvod u temu Odgoj za prosocijalno – kultura davanja izložio je prof. dr. Mijo Cindrić, istaknuvši kako je Učiteljski fakultet Zagreb, prvi u Hrvatskoj, uveo kolegij Učeničko zadrugarstvo i prepoznao vrijednost radnog odgoja i njegovu ulogu u suvremenom odgoju.

Osnovnu školu Ivana Rangeru iz Kamenice predstavila je ravnateljica škole Marija Rodek.

Škola je prepoznatljiva u području odgoja humanih vrijednosti i razvijanja prosocijalnog ponašanja. Osim redovnih programa, koja je škola obvezna provoditi, učenici su uključeni u volonterski rad, humanitarni rad te sudjeluju u liturgijskom životu Župe. Škola je ostvarila primjerenu suradnju s građanskim Hrvatima. Učenici i učitelji Škole posebno su ponosni na svoj školski okoliš koji se prostire na površini od 7 000 m², a još je toliko travnjaka i sportskih terena oko škole. 2003. godine uz bok Metkoviću na Jadranu stala je kao najljepši školski vrt u kontinentalnoj dijelu Hrvatske.

U školi je 1958. godine djelovala učenička zadruga „Mladi zadrugar“ koja je njezina poljodjelstvo,

čipkarstvo i štednju. 1998. godine učenička je zadruga obnovljena i danas u njoj djeluju sekcije: *Mladi vrtlari, Sekcija za izradu predmeta od slame i rogoza, Mlade vezilje i Mlade istraživači*. Dok Mladi vrtlari rade u vrtu, drugi učenici izrađuju ukrasne i uporabne predmeta od rogoza i slame na autohtonim alatima. Mlade vezilje pronalaze motive etnografske baštine svoga kraja i prenose ih na uporabne i ukrasne predmete, a Mali istraživači pomažu radu učeničke zadruge provođenjem istraživačkih rada koji unaprjeđuju rad učeničke zadruge.

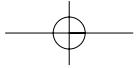
Nakon izlaganja svih sudionika uslijedila je rasprava o vrijednosti ekonomije zajedništva u koju su se uključili studenti Učiteljskog fakulteta, profesori i studenti Ekonomskog fakulteta, a istaknuta je i poveznica ekonomije i odgoja kao i važnost odgoja u suvremenom društvu. Stručnom skupu nazičio je i veleposlanik Italije Alessandro Pignatti. □

Mirjana Posavec

Prof. dr. Benedetto Gianna Učiteljskom fakultetu u Zagrebu

(2) Dina Perkov

NET ONE

Radi se o višestruko nagrađivanim filmašima čiji su uradci bili u konkurenciji za nagradu Internacionalnog studentskog filmskog festivala "Angelus" u Hollywoodu. Na seminaru je prikazan film "Umrijeti u Jeruzalemu" redateljice Hile Medalie. Film govori o dvjema majkama, majci palestinske djevojke koja je bila bombaš samoubojica i majci izraelske djevojke čija je kći poginula u tom napadu. Kroz njihov susret gledatelj otkriva pozadinu izraelsko-palestinskog sukoba koji traje već desetljećima, a koji kao da je duboko uko-

MEDIJI I KINEMATOGRAFIJA u multikulturi

U Pragu je od 4. do 9. ožujka održan seminar NetOne-a pod naslovom "Mediji i kinematografija u multikulturi: današnji izazov", otvoren svima onima koji se bave medijima ili studiraju područje medija. Sudjelovala je i skupina studenata filma i filmskih režisera, većinom iz SAD-a.

**Andrea
Šalinović**

rijenjen u svakom tamošnjem pojedincu. Prepuno kino Svetozar u Pragu imalo je mnoštvo pitanja za redateljicu koja je i sama iz Izraela.

Susret redatelja poklopio se sa seminarom NetOne (www.net-one.org)

Na seminaru u Pragu prikazan je film "Umrijeti u Jeruzalemu" redateljice Hile Medaglie (na slici)

koji je održan u Centru Marijapoli. Mladi redatelji bili su vrlo zainteresirani za rad NetOne-a kao i cijelog Pokreta fokolara, a većini je ovo bio prvi susret s Pokretom. Tematika im nije bila nepoznata jer i njihovi filmovi imali su zajedničku tematiku: pomirenje. - Komunikacija mora doprinositi vrijednostima i jedinstvu među ljudima. Jedinstvo i bratstvo glavni su ciljevi komunikacije. Ove dvije stvari postaju konkretne jer dajem nešto i dobivam nešto. Neki kažu kako su ekonomija i financije najvažnije stvari na svijetu, a mi tražimo jedinstvo. NetOne želi bratstvo kroz profesionalizam. Jedinstvo i

komunikacija su jedine stvari koje mogu spasiti svijet. - kazao je na susretu Michele Zanzucchi.

Svoje viđenje o ovoj temi dao je i Ralph Winter, poznati hollywoodski producent koji je radio na filmovima kao što su "Star Trek", "X-men", "Spiderman" itd. - Biram filmove koji imaju originalne priče. U pričama rađenima prema stripu možda se čini da ona nije originalna, ali ja tražim način kako inspirirati ljude bez da im išta govorim. Nadam se da će autori početi više koristiti temu oprosta u filmovima, ali za mene je najvažnije da nakon što napravim film sve osobe koje su radile sa mnom mogu

pogledati u oči. Publika sve više shvaća film kao sredstvo prenošenja poruke, što vidimo i po mnoštvu amaterskih filmova koji se pojavljuju na YouTube-u. - kazao je Ralph Winter koji je dodao i kako je atmosfera na setu jako bitna. Vjeruje, kazao je, da pošten odnos prema radnicima utječe na kvalitetu filma. - Proces je jednako važan kao i rezultat, a možda je još i važniji. Suradnike treba tretirati s poštovanjem da bi sve bilo dobro – kazao je Winter te pokazao kako u Hollywoodu još uvijek postoje osobe kojima nije jedini cilj trčati za profitom.

(A) arhiv NedOne

Sudionici su posjetili i Američko veleposlanstvo gdje je prikazan još jedan film Hile Medalie "Nakon oluje" koji govori o normalizaciji života u New Orleansu nakon uragana Katrina. Bitno je spomenuti i film "Kako oprštamo" Laure Waters Hinson koji za temu ima proces oprosta nakon genocida u Ruandi. Film prati potresnu priču nakon što su počinitelji pušteni iz zatvora, vratili se u svoja sela i sada traže oprost od susjeda. Iako ovi mladi redatelji nisu imali kontakt s Pokretom fokolara, svojim filmovima pokazali su kako su njegove vrijednosti univerzalne i primjenjive i što više čine izvrsnu ideju za stvaranje filma.

□

UMJETNIKA FASCINIRA TAJNA

Uломci iz izlaganja poljskog režisera Krzysztofa Zanussija u Nacionalnoj školi kinematografije u Pragu (FAMU) 9. ožujka

... Temeljno pitanje Dostojevskog je Božje postojanje. On je tvrdio da nema drugog značajnog pitanja osim ovoga: postoji li Bog ili ne.

Mnogi će se složiti sa mnom da treba sebi postavljati pitanje o postojanju Boga, no možda će reći da to pitanje ima istu

važnost kao i pitanje ima li vode na mjesecu.

Smatram da su ta dva pitanja različite razine. Ima li ili nema vode na mjesecu, to neće puno utjecati na moj život. Ali pitanje Boga, jesmo li mi stvaratelji ili smo stvoreni, to ima posljedice na moj pristup životu.

Svaka kultura koja nas vodi ovome pitanju za mene je iznad one kulture koja se bavi samo ljudskim pitanjima – koja su jako važna! – ali ako nema transcendentalne perspektive, sva su pitanja mučna i ne vode k učinkovitim rješenjima.

Nijedno pravo pitanje nikad neće biti riješeno samo na ljudskom području, jer će uvijek biti osoba koje su rođene s invaliditetom, uvijek će biti osoba koje trpe. I koliko god im mi nastojali pomoći, nema načina da se u svijetu poništi patnja i nepravda.

Prije nekoliko dana govorio sam studentima u Indiji. Pitali su me kako to da mi pitanje o postojanju Boga smatramo tako važnim. "Svi znaju da Bog postoji!", rekli su mi. Što onda treba misliti? Možda o tome u koju vrstu Boga vjerujemo?

Kao mladić počeo sam studirati fiziku, prije nego filozofiju. Imam puno prijatelja znanstvenika. Mislim da mi (umjetnici) imamo nešto zajedničkoga s pravom znanosti, onom dubokom. Prava znanost je prava umjetnost, kreativna umjetnost. Bavi se istim temama kao i umjetnost: misterijem, nepoznanicama.

Pozor! Tek kada nađete da ima nešto intrigantno, misteriozno u životu, približavate se istini. Kad je sve jasno, kada radite gdje je sve glatko, pokidajte to, ne radite na tome, jer je to nešto poznato. Mehaničku stranu života lako je protumačiti. Ako gledate TV serije, vidite da je tamo sve objašnjeno, sve ima svoj vrlo jednostavan razlog.

Ali gdje je tajna?

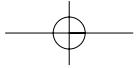
Ljudsko stvorenje je tajna i mi moramo pokušati rasvijetliti tajnu. Tko se bavi znanosti radi to isto. Tajna je posvuda, a to je uzbudljivo, fascinantno, nikad neće završiti. Kad otkrijemo jednu tajnu, naći ćemo drugu i na kraju će neki od nas pronaći Boga, najveću tajnu koja se postavlja pred čovjeka.

Svaki susret sa svakim umjetničkim uratkom je proces rasta. U životu rastemo ili se skupljamo. Ne možemo ostati kakvi jesmo.

Na računalu postoji čudna tipka *reset*. U napasti smo misliti da je i život moguće resetirati, ali to je moguće samo na računalu. U stvarnom životu sve ono što se dogodi, dogodi se zauvjek i ne možemo to nikad poništiti.

Svaki loš odabir ostavlja znak, ne možete ga izbrisati, jednostavno zato što niste više kakvi ste bili. Život je nepovratan. Vrijeme ide samo u jednom smjeru i ne možemo ga vratiti natrag.

"Nadam se da će autori početi više koristiti temu oprosta u filmovima, ali za mene je najvažnije da nakon što napravim film svima osobama koje su radile sa mnom mogu pogledati u oči", kazao je Ralph Winter (na slici lijevo) i dodaо kako vjeruje da pošten odnos prema radnicima utječe na kvalitetu filma

TRENDVOI

*Novi mediji,
društvene mreže,
virtualni prostor:
jaka sredstva
zblizavanja
ili izolacije*

*Na slici:
Jedna od stranica
na Facebooku*

"**Z**ašto ides na Facebook?", pitam. "Da vidim je li me tko tražio i što sada rade moji prijatelji. Zatim, želim staviti na mrežu jednu moju noviju, vrlo lijepu fotografiju, i javiti da idem u kino s mojim mlađićem." Mlada djevojka me gleda, začuđena što razlozi nisu očiti.

U stvari, oni koji ne provode sate pred računalom – bez obzira što rade, chataju (tj. razgovaraju) ili razmjenjuju fotografije i kratke filmove, dok na slušalice slušaju glazbu – teško to shvaćaju.

VIRTUALNA prijateljstva

*Puno vremena pred računalom. Nema privatnosti na mreži.
Novi oblici socijalizacije. Potom se vraća u stvaran svijet...*

**Giulio
Meazzini**

Uvijek povezan (online), površan ali interaktivn: svijet u kojem se istodobno obavlja više radnji, a nadalje se odrice vlastite privatnosti stavljajući na trg ime, datum rođenja, fotografije, misli, video-zapise, glazbene komade, dnevne aktivnosti, sklonosti, sposobnosti, snove, razočaranja, nade, simpatije. Nastojeći dati bolju sliku sebe (profil) od one stvarne.

Nazivaju se *social network*, društvene mreže, i trenutno su fenomen na internetu. Svi o njima govore i žele biti prisutni. Koga nema taj je nazadnjak, daleko izvan ovog vremena, uzbudljivog i društveno neodoljivog.

Zamislimo neku vrstu trga velikog kao i svijet, gdje svaka osoba živi u izlogu i mogu je vidjeti svi prolaznici. Neka vrsta velikog brata svih sa svima. U stvari, ne baš sa svima: obično postoji mogućnost da se ograniči pristup izlogu samo svojim 'prijateljima'. Evo magične riječi: prijatelji. Što ih više imaš, to bolje.

Ali pozor, prijatelj može biti bilo tko, pa i netko koga poznaješ malo ili ništa, samo ti je poslao poruku s molbom da postanete prijatelji.

Ostvarena misao

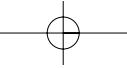
Dakle, velika otvorenost novim poznanstvima i iskustvima, brzina, lako sudjelovanje u raspravama i razmjeni mišljenja, uspostavljanje kontakta s izgubljenim prijateljima, novi profesionalni kontakti, ali i malo kritičnog razmišljanja, narcizam na vrhuncu, rizik da se nabasa na zlonamjerne, životne navike i odabiri izloženi javnosti.

Među mladićima i djevojkama u dobi od 12 do 18 godina vrlo rijetki znaju da tragovi na mreži ostaju zauvijek, uključujući i svakojake filmiće, blogove koji sadrže nasilje ili fotografije za koje bismo voljeli da ne postoje. S Internetom je teško promijeniti život, zaboravljajući (i da drugi zaborave) greške iz mladosti.

No ti rizici ne zaustavljaju mlade. Oni doživljavaju oduševljeno i prirodno virtualni svijet, gdje je sve moguće, kao u osvorenjoj misli. U SAD 85 % korisnika Facebooka – stranice koja je trenutno najpopularnija – čine učenici i studenti. Novi naraštaji su svi na mreži. No postoje i tisuće drugih skupina: mame, stariji, profesionalci. Svatko ima svoju.

Razočarani – kojih već ima – zajednice na mreži ocjenjuju slabima, temeljenima na umjetnoj intimnosti i na iluziji ljudskih odnosa koji su maska životne praznine. Ukratko, to su faktori isključenja, više nego integracije. Umjetni, djetinjasti svijet gdje se nikad ne umire, niti se sazrijeva doživljavajući nestalnost života.

Entuzijasti, međutim, ističu da u virtualnom svijetu svi izgledaju humaniji, da se više surfa radi davanja nego radi primanja; iznenadenja, novosti i neočekivani susreti osvježavaju dan, ljudi opet počinju ulagati u prijateljstva,

otkrivaju mnoge s istim interesima i svjesni su njihove stalne prisutnosti u svom životu. Ukratko, prijateljstva i zabave ima još samo na mreži, dolje stvarni svijete!

Solidarnost

Vjerljivo imaju pravo i jedni i drugi. Novi načini virtualnog druženja, naime, ne zamjenjuju

MALI TEST SAMOPOMOĆI

Ako uđem u sobu dok si pred računalom, primjećuješ me, okrećeš se i razgovaraš sa mnom (a) ili ne (b)?

Ako ti zazvoni mobitel dok ti govorim o važnim stvarima, ugasiš ga i nastaviš slušati (a) ili odgovaraš (b)?

Kod kuće odgovaraš i na 'zajednički' (fiksni) telefon (a) ili samo na mobitel (b)?

Rado se igraš video igricama u društvu (a) ili sam (b)?

U jednom tjednu provodiš više vremena za računalom (b) ili u šetnjama s prijateljima, čitanju knjiga ili bavljenju sportom (a)?

Ako imаш više odgovora (b) nego (a), možda bi se trebao zaustaviti, izaći na otvoreno i potražiti (stvarne) prijatelje.

stare, nego ih dopunjaju. Stoga, ako je netko već dostigao svoju ljudsku, psihološku i duhovnu uravnoteženost, bogat i uravnotežen društveni i profesionalni život, može iskoristiti ta sredstva kako bi pojačao svoje odnosne i društvene karakteristike. Međutim, ako osoba još nije formirana ili joj nedostaje uravnoteženost, rizik je velik, primjerice da svoju energiju za uspostavljanje odnosa koristi samo u virtualnom svijetu, oduzimajući je stvarnim osobama. Nije slučajno da neki već izučavaju nove patologije (vidi tekst u okviru - stranica 26).

Ova pojava kao da je proizšla iz baze, kao da su potrebe ljudi

oblikovale tehnologiju, a ne obrnuto. I možda ukazuje na jedan trend, jasno usmjereno: onima koji promatraju svijet Facebooka najneobičniji i neočekivan je tzv. *microblogging*, tj. stalna razmjena malih obavijesti o onome što radimo tijekom dana.

Učim, perem zube, idem u kupovinu, svađao sam se sa ženom, pas bi želio izaći, tužan sam jer nitko ne misli na mene, obući ću modru sukњu: za sve što radim pišem poruku koju moji 'prijatelji' odmah primaju, a i ja sam u detalje informiran o njihovom svakodnevnom životu.

Je li to otuđujuća i površna opsjednutost za životom u provinciji, gdje svi znaju sve o svima? Novi način za upoznavanje samih sebe preko ogledala drugih? Možda. Sigurno postoji i jaka potreba za razmjenom, potreba ili užitak življenja u ritmu života svojih prijatelja. Treba probati da bi se doživio psihološki utjecaj.

A što će se dogoditi sutra kada budemo povezani 24 sata na dan

Mladi genijalni utemeljitelj Facebooka Mark Zuckerberg kaže da je njegova stranica podloga za online raspravu, stvorena za povezivanje ljudi

preko čipa (mikro računala) postavljenoga u mozak? Bolje je ne predviđati, jer će budućnost na to odgovoriti vrlo brzo. Povijest ljudske obitelji izgleda da u pohrani krije još mnoga iznenadjenja.

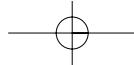
Homo virtualis

"Imam masu prijateljica u virtualnom svijetu, a nijednu u stvarnom." Ova tvrdnja jedne petnaestogodišnjakinje nas impresionira, znajući da se ljudski mozak formira u prvih dvadeset godina života. Ako mladi a nadasve vrlo mladi provode najpoticajnije sate u virtualnom svijetu umjesto u stvarnom, mozak će se vjerojatno oblikovati

Putem Facebooka na Jelačićevom trgu u Zagrebu okupilo se 2500 ljudi i protestiralo protiv Vlade

(3) arhiv CN

VIRTUALNA PRIJATELJSTVA

Ako djeca provode najpoticajnije sate u virtualnom svijetu, postoji veliki rizik da svoju energiju za uspostavljanje odnosa koriste samo u tom svijetu, oduzimajući je stvarnim osobama

kao da je virtualno stvarno, te tako oblikovati njihovu psihologiju, reakcije i osjećaje.

Već danas možemo vidjeti skupine mlađih kako ulaze u metroe i tramvaje urlikajući. Može se pomisliti da su neodgojeni ili drogirani, no još je vjerojatnije da su kao glumci u nekoj video igri. Rizik je u tome da žive nepriлагodeni u stvarnome svijetu – još imamo tijelo! – i u odnosima s osobama od krvi i mesa, budući da duboke veze (još) zahtijevaju izravan kontakt. Tko zna, možda će se uloga roditelja (starijih naraštaja) svesti na to da hrane tijelo djece koja po kući lutaju poput vanzemaljaca, a oživljaju samo kad se vrate u virtualan svijet. Ili je problem najviše u odraslima, nesposobnima da prirodno žive u dva svijeta.

Svakako, *homo virtualis* je već među nama, dovoljno da promotrimo mlade 'utopljene' u računalo. Na odraslima je zadatak da im pomognu formirati se i ustaliti se najprije u stvarnom svijetu, a tek onda u virtualnom, a ne obrnuto. Stoga, osim video igara i mobitela, bolje ime je poklanjati rekete za stolni tenis, lopte (prave) od kože, gitare (prave) i preplate na bazen ili na mali nogomet, na grupne plesove. To je kompletno zdravljje, mentalno i tjelesno. □

RAČUNALNI AUTIZAM

Prof. Mounir Farag, Egipćanin, radi u uredu za razvitak zdravstvenih sustava pri Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, član je Papinske akademije za život i utemeljitelj Zavoda za obitelj i bioetiku "Sveti Josip" u Kairu.

Previše sati za računalom?

Odmalena djeca počinju provoditi puno sati pred računalom, sami u svojoj sobi, u igri, učenju, chatanju, itd. Pa i u vrijeme ručka, jer roditelji su na poslu, a djeca rastu stvarajući malo po malo svoj svijet, izoliran od stvarnosti, bez razgovora i odnosa među osobama, osim virtualnog.

Zašto im je draži virtualan svijet?

Pred računalom se dijete osjeća zadovoljeno, naređuje, odlučuje, može raditi što hoće. Škola mu je gubljenje vremena, a sučeljavanje s drugima je naporno, pa se zato odriče tjelesne aktivnosti, sporta, međuljudskih odnosa, itd. Drugi se onda izoliraju od njega, a on se zbog straha od stvarnosti sve češće vraća u svoj virtualni svijet, koji na njega osobito utječe u vrijeme adolescencije, kada bi morao otkriti ljepotu drugih i ispravno se formirati za društvenost.

Koje su posljedice?

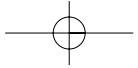
Učinak se može vidjeti nakon 30 godina ili kada se vjenčaju. Doživio sam sljedeći slučaj: mladi bračni par, ona je bila jako stidljiva i malo je razgovarala s mužem. No kada bi ušla u virtualni svijet, gdje je sve moguće i gdje je odrasla sama, ponašala se neočekivano. Chatala je sa svima, pa i o seksualnim temama, pokazivala svoje fotografije, bila je maksimalno prirodna. Nakon godine dana su se rastali. To su nove patologije u medicini i u psihologiji. Praktično se postaje gotovo autisti, ali ne zbog bolesti, nego zbog neispravne uporabe novih medija, koji su inače pozitivni.

Savjet za roditelje?

Nema 'prave' dobi kad možemo reći: ovo je trenutak da kupimo računalo ili mobitel našem djetetu. Treba zajedno prosuditi, uzeti u obzir i druge parametre: ima li braće ili sestara, je li sklon izoliranju, priključuje li se rado grupama. Ako dijete odmalena rado gleda televiziju, već je 'upilo' mnogo nasilja, pa je možda bolje ne dodavati računalo ili mobitel. Nije pravilo ni to što je njegov brat dobio mobil u tim godinama; svako je dijete različito, pa i ako su blizanci.

Treba boraviti s njima...

Osnovni savjet e upravo to: roditelji, budite s djecom, ne kupujte im računalo ili play station da biste ih onda ostavili same; nije gubitak vremena igrati se s djecom. I vi odrasli, dajte primjer da se samoograđivate u korištenju ovim sredstvima. Oni koji nisu informirani, neka se zanimaju, neka razgovaraju s drugim roditeljima i sa stručnjacima, neka to nikad ne zanemare.

VIJESTI

Uz djecu iz kninske škole domaćina sudjelovala su i djeca iz OŠ Domovinske zahvalnosti, također iz Knina, OŠ Ljudevita Modeca iz Križevaca, četiri šibenske osnovne škole, OŠ Žrnovnica, te djece i mladih Pokreta fokolara iz Križevaca, Zagreba, Splita i Šibenika.

Susret su podržali gradovi Knin, Križevci, Šibenik i Split, a svojom su ga nazočnošću uveličali gradonačelnik Križevaca Branko Hrg i gradonačelnica Knina Josipa Rimac. Gradonačelnik Hrg rekao je kako je grad Križevci postao poznat u cijelom svijetu po Pokretu fokolara te zaželio da svjetlo iz gradića Fokolara osvijetliti što jače i Knin, te da se razvija suživot za jedno bolje sutra. Istaknuo je da povezivanje djece može biti temelj za buduću dobru suradnju lokalnih samouprava. Gradonačelnica Rimac izrazila je zadovoljstvo što je za početak projekta izabran baš Knin, grad sa svojim specifičnostima, prepun različitosti gdje žive ljudi različitih vjera i kultura življena, među kojima postoji suživot. Zaželjela je da uključivanjem u ovaj projekt grad postane novi Knin koji pridonosi izgradnji novoga svijeta, počevši od djece.

Nakon upoznavanja i prvog dijela programa u OŠ dr. Franje Tuđmana, slijedile su radionice i sportske aktivnosti na igralištu škole i na Kninskoj tvrđavi. Svi su se, prema vlastitim sklonostima,

Branimir Kovačević

NOVI GRADOVI

za novi svijet

*U osnovnoj školi dr. Franje Tuđmana u Kninu
8. travnja održan susret djece koja su prošle
godine sudjelovala u svjetskoj utrci Run4unity*

mogli uključiti u glazbenu, dramsku ili grafičku radionicu, a bilo je i nogomet.

Program je održan pod geslom: *Novi gradovi za novi svijet*, sa željom ne samo oživljavanja, nego i povezivanja gradova. Gradeći odnose među osobama i institucijama, teži se postići jedinstvo.

Ovo je nastavak inicijative *Obojimo grad ljubavlju* koju su 2005. godine pokrenula djeca i mladi Pokreta fokolara, s namje-

rom da ljubavlju oboje sive četvrti svoga grada, darivajući radost osobama u staračkim domovima, u domovima za nezbrinutu djecu, beskućnicima, a sastavni dio projekta je i uređenje zapuštenih gradskih parkova i slične kreativne aktivnosti.

U svjetskim razmjerima ovakvim akcijama se teži pokazati specifičnu ljepotu svih zajednica i njihova zalaganja u izgradnji ujedinjenog svijeta, a u našim okvirima to su povezivanja škola tako da se djeca kroz razmjenu iskustava i konkretne akcije senzibiliziraju za pozitivne i trajne vrijednosti.

Unutar sportskog dijela programa - orientacijskog trčanja na Kninskoj tvrđavi, upriličena je i konkretna gesta ljubavi. Kroz igru pronalaženja 'blaga' tj. bona na iznos novca što su ga djeca iz Križevaca prikupila za potrebe O. Š. u Kninu, diskretno a ujedno i izravno, djelatno se iskazala moć solidarnosti i zajedništva.

Branimir Kovačević

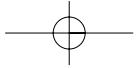
*Na slici gore:
Ravnateljica OŠ iz
Knina Šalvica
Šimić pozdravlja
sudionike.*

*U prvom redu
slijeva pročelnik
za društvene
djelatnosti grada
Nenad
Damjanović,
ravnatelj škole iz
Križevaca Dražen
Bokan,
gradonačelnica
Knina Josipa
Rimac
i gradonačelnik
Križevaca Branko
Hrg.*

*Lijevo: djeca iz
grafičke
radionice
predstavljaju svoj
rad.*

Djeca i radnici

MLADI

Mogućnost odabira dio je naše osobe po kojem se razlikujemo od drugih stvorenja. Stoga će posljedice svakog našeg odabira utjecati na svijet oko nas i na nas same.

Kome se nije dogodilo da se baci na postelju dok mu glavom prolazi mnoštvo misli i da se pita: hoću li uspjeti? Zašto je život takav? Zašto se sve uvijek meni događa? Često nas najviše zaokupljuju naše nevolje i osjećamo se pritisnuti mnogim malim ili velikim problemima. Pa ipak, postoje večeri kad nam se obzori otvore i postajemo svjesni svijeta oko nas te pokušamo zamisliti kakav će biti svijet budućnosti.

Svijet današnjice i svijet sutrašnjice. Te nas velike stvarnosti nadilaze, ali smo uz njih usko vezani, iako nam često

PRAVO na odabir

Svijet sutrašnjice bit će na našim plećima i već odsada smo za njega odgovorni. Radimo na tome da ga stvorimo onakvoga kakav nam se sviđa. Tako ćemo dati naš doprinos i društvu današnjice.

Francesco Chatel

izgledaju izvan mogućnosti našeg djelovanja. U многим trenutcima ne samo da izgleda nemoguće učiniti nešto što bi stvarno riješilo velike probleme svijeta (ratove, terorizam, siromaštvo, prirodne katastrofe...), nego i promijeniti male svakodnevne čine na koje nas društvo navodi.

Što ja mogu učiniti da ne mislim samo na sebe i da ne živim poput otoka među drugim otocima? Ili kako mogu uvjeriti moje prijatelje da je važno otkriti i ljubiti bližnjega, a ne o njemu suditi po tome kako je odjeven, kako izgleda, po glasu koji kruži o njemu, kad se i ja sam osjećam osuđen ako ne slijedim vrijednosti koje se reklamiraju posvuda oko mene? Kako otkriti da smo sposobni razmijeniti dar samih

sebe za druge, a da ne dopustimo da nas drugi iskoriste ili da se osjećamo neshvaćeni?

Kako mogu uvjeriti nekoga, a nadasve samoga sebe, da ako za mjerilo svega uzmem užitak, stižem do nesretnosti i ne ostvarujem se jer ne mogu postati potpuna osoba, u skladu svih svojih sastavnica i u odnosima s drugima? Ili zašto moram biti dosljedan, pošten, aktivan u jednoj sredini gdje izgleda da uvijek pobjeđuju najlukaviji?

Nisu li možda neke zamisli o svijetu i ljudima predodredene da nestanu? Istina je da nisam sam, jer postoje milijuni ljudi koji zajedno žele nešto učiniti (kako se to može doživjeti na Svjetskim danima mladih ili na drugim sličnim skupovima). No iako je proširen po cijelom svijetu, nije li taj 'narod' premalen da bi mogao

promijeniti svijet koji na svojoj strani ima nevjerojatne snage?

Ako dobro razmislimo, jedna od temeljnih motivacija da nešto učinimo, da se za nešto opredijelimo, jest sigurnost – ili barem motivirana nada – da to služi, da može donijeti ploda. Da se ne bismo odmah predali pred prvim neizbjegljivim poteškoćama, potreban je ne samo plan u koji vjerovati, cilj kojemu težiti, nego i svijest da ga je moguće dostići, usprkos poteškoćama. Znanstvenici, otkrivači dalekih zemalja, stigli su do cilja jer su u nj čvrsto vjerovali, pa i protiv uvjerenja svih.

Prije nekoliko godina puno se govorilo o tzv. leptirovom učinku. Godine 1979. američki matematičar i meteorolog Edward Lorenz, donio je tezu da

zamah krilima jednoga leptira u Brazilu, slijedom lanca povezanih događaja, može prouzrokovati tornado u Teksasu. Još godine 1950. engleski matematičar Alain Turing potvrdio je: "Premještanje jednog elektrona za milijarditi dio centimetra, u danom momentu, može označiti razliku između dva vrlo različita događaja, kao što je pogibija jednog čovjeka pod lavinom godinu dana kasnije, ili njegovo spasenje"¹.

Praktična posljedica leptirovog učinka jest da je složene sustave teško predvidjeti, jer je dovoljno vrlo malo početnih promjena da bi se radikalno promijenio njegov učinak na dugi rok. U stvari je ta studija temelj teorije o kaosu.

Sada ćemo napustiti zanimljivu znanstvenu raspravu koja je uslijedila, istaknuvši da nam taj učinak kaže i to kako je za promjenu jedne situacije, čak i neizmjerno velike i složene, dovoljan posve mali čin, zamah krilima jednog leptira.

Mogućnost odabira (kako ćemo vidjeti u narednim poglavljima) dio je naše osobe. Po tome se razlikujemo od drugih stvorenja koja nemaju slobodu nego slijede instinkt. Stoga će posljedice svakog našeg odabira utjecati na svijet oko nas i na nas same.

Zato ne dopustimo da nas teret na našim plećima uništi, kada nam izgleda suviše težak i svako nam se rješenje čini tako beznačajno da ne zaslužuje ni da ga uzimamo u razmatranje, ili kada se osjećamo sami. Zaustavimo se i suočimo sa situacijom vjerujući da će svaki naš veliki ili mali odabir biti važan i odlučujući, iako odmah ne vidimo njegove posljedice.

Pokrenimo naša krila, učinimo to zajedno s drugima da bi prem-

ještanje zraka bilo jače. Planirajmo kada to učiniti i kako. Jednom riječju: iskoristimo naše pravo odabira! Ne dajmo da nas obuzdaju oni koji nas radi raznih interesa žele sprječiti, zavaravajući nas lažnim odabirima koji nam u biti ukidaju mogućnost da shvatimo što biramo.

Sjećam se vrlo bogate zbirke leptira i tumačenja osobe koja se godinama bavila njihovim sakupljanjem te mi je pokazivala razne vrste i različita podrijetla. Bila su predivna ta krila, ali više nisu lepršala. I nama se može dogoditi da nas netko pohrani u zbirku i da poslije tumači: mladi su danas takvi, ona skupina je takva, odrasli su, međutim... Pravidno nam taj osjećaj da smo s nekim može dati smisao sigurnosti, pripadnosti, može nam pomoći da se osjećamo manje samima. Ali ubrzo ćemo primijetiti da nije dovoljno odijelo, način kako se nešto radi ili zajednički plan da bismo se osjećali skupinom. Potreban je život, potrebne su žive osobe koje znaju voljeti, potrebni su leptiri, ali ne iz zbirke, nego oni koji slobodno leti!

Ne želim sebi stvarati probleme: život je jednostavan i ne želim ga stalno komplikirati. Mnoga mi pravila izgledaju umjetna i stara. Zar ne mogu jednostavno odabrati ono što mi izgleda ispravno i što mi se sviđa?

Istina je, život je jednostavan i mogli bismo sve riješiti tvrd-

njom: "Važno je živjeti". No potrebno je pojasniti što znači živjeti. Mnogo puta, uistinu, mi se dopuštamo živjeti, dopuštamo da nas događaji nose kao mrtvi panj u bujici rijeke. Ponekad vode postaju spore i ustajale, a ponekad u slapovima hitro padaaju u dolinu. Panj ih slijedi, zaustavlja se, spotiče o stijene. Kreće se... ali je mrtav. Tako i mi: možemo izgledati živi, jer obavljamo mnoštvo aktivnosti, trčimo za mnogim svjetlima, ali uistinu to ne činimo mi. Rijeka nas nosi.

Na taj način odričemo se odabira onoga što je ispravno, a u dubini čak i onoga što nam se sviđa, jer se malo po malo toliko prilagođavamo modnim stručama da više niti ne znamo što

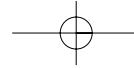
Razumjeti što je ispravno i to učiniti jednostavno je i vitalno opredjeljenje da uzmem u ruke svoj život koji je suviše važan da bismo dopustili da luta s jedne na drugu stranu.

(2) BeZet

hoćemo. Razumjeti što je ispravno i to učiniti nije stoga nešto složeno, nije "stvaranje problema": to je jednostavno i vitalno opredjeljenje da uzmem u ruke svoj život koji je suviše važan da bismo dopustili da luta s jedne na drugu stranu. □

1 A. Turing, *Calcolatori ed intelligenza*, u D.R. Hofstadter – D. C. Dennet, *L'io della mente*, Adelphi, Milano 1985.

INTERVJU

Pozornica je pravo mjesto gdje kršćani mogu izreći svoje stavove, smatra Silvana Dragun (na slici)

Osim što piše, Silvana i slika, pa će u novom kazalištu raditi scenografiju. Ona i sve organizira, priprema i vodi projekte. Iza nje su već dvije knjige i scenarij za prvu predstavu novoosnovanog kazališta pod naslovom *Drhtave uljanice nekad i danas*. Priprema scenarij i za još dvije predstave, političku satiru *Guske u magli* i biblijsku dramu *Esteru*. Razgovor teče mirno i sabrano, usredotočen na bitno.

Što te potaklo na osnivanje kršćanskog kazališta?

Mislim da je to Božje nadahnuće. Volim književnost i često odem u kazalište, volim pogle-

Dina Perkov

SVJETLO u kazališnom svijetu

Književnica, teologinja i apsolventica na studiju filozofije u Zagrebu, Silvana Dragun iz Splita osnovala je prvo kršćansko kazalište u Hrvatskoj

**Đina
Perkov**

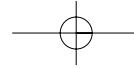
dati i dobar film. No vidjela sam da se kroz kazališni i filmski medij širi kultura smrti, a kršćani koji su bili pozvani sijati Riječ Božju u tom pomalo dekadentnom miljeu jednostavno su pobegli ili se prestali boriti iscrpivši snagu. Mislim da je došlo vrijeme da se ta praksa promijeni. Postoje dobri glumci koji se ne uklapaju u kazališnu elitu, te se zbog svojih moralnih načela osjećaju izolirani. Treba im pružiti alternativno kazalište u kojem će oni moći naći sebe, prenijeti poruku evanđelja, a isto tako govoriti o temeljnim ljudskim vrijednostima s kritičkim osvrtom na društvenu i moralnu krizu našeg vremena. U kazalištu "Ilirik" neće biti

psovke, eksplicitnih scena nasilja i svega onoga što vidimo u nacionalnim i privatnim teatrima danas.

To je vizija, no kako je s konkretnim ostvarenjem?

Kao svakoj građevini, tako je i kazalištu potrebno na početku dizajnirati konstrukciju a tek onda joj udahnuti dušu. Po svojoj strukturi kazalište "Ilirik" predstavlja spoj pučkog i odgojnog teatra. Svako kazalište, pa tako i ovo, želi biti otvoreno ljudima različitih društvenih slojeva. Moja je nakana raditi ne samo predstave vjerskog karaktera, već i političke satire, muzikle, odjeke na društvene probleme i slično. Često se kaže,

"a gdje su ti kršćani u javnom životu"? Pa, eto, zar nije pozornica pravo mjesto gdje mogu izreći svoje stavove? Nije to lako. Treba imati hrabrosti kroz predstavu govoriti o stvarima koje se inače guraju pod tepih kao što su pobačaj, eutanazija, korupcija, problemi invalida, nepravda u društvu. U tom smislu se kazalište koje želi biti kršćansko treba razlikovati od ostalih. Da biste bili odvažni i da ne biste podlijegali kriterijima širokih masa, treba njegovati čistu savjest i svojim životom svjedočiti dosljednost. Trebate svjedočiti da je to što prikazujete na sceni ne samo scenska igra, nego stvarnost u koju ste i sami uključeni kao aktivni sudionici promjene.

O nekim se temama inače ne govoriti, a o nekim se već govoriti...

Mi ćemo u kazalištu "Ilirik" sagledati neke probleme s drugog aspekta. Ljudi su zasićeni psovke i nasilja i dosta im je komercijalnih predstava sastavljenih po istom kalupu. Željni su ljepote, utjehe, radosti. Kršćanska kazališta postoje u mnogim zemljama. Postoje čak i festivali kršćanskih kazališta, pa zašto mi u Hrvatskoj ne bismo s tim počeli?! To je bila moja osnovna ideja i to me vodilo. Ja to gledam kao jednu njivu koja je neobradena i na koju treba posijati sjeme Radosne riječi. Ima još dosta neobradivih oranica gdje Bog poziva ljudi, ali oni nisu hrabri da se prepuste izazovima života. Razlog tome je i kriza vjere. Zbog toga mislim da je kukavički povlačiti se iz filma i kazališta i reći da nas to ne zanima.

U kojoj je fazi kazalište? Već ste imali jednu predstavu...

Kazalište "Ilirik" već djeluje. Prva predstava se zvala "Drhtave uljanice nekad i danas". Održana je 30. kolovoza prošle godine na Danima Dioklecijana u podrumima Dioklecijanove palače. Nakon predstave, kazalište se registriralo kao pravna osoba, zatim se formirala škola glume za odrasle, a upravo ovih dana treba početi i škola glume za djecu. Najesen ćemo krenuti sa tečajem iz osnova dramaturgije i teatrologije kojeg će voditi dr. sc. Vlatko Perković. Zanimljivo je napomenuti da će od jeseni početi sa radom škola glume u Zagrebu kod braće salezijanaca na Knežiji, pa se svi zainteresirani već sad mogu predbilježiti.

Bavite li se humorom?

Naša sljedeća predstava bit će komedija "Guske u magli".

Naziv potječe od slavne Radićeve izjave: "Ne budite kao guske u magli!". Predstava će se baviti problemima vezanim za ulazak Hrvatske u Europsku uniju, odnosima sa Haaškim tribunalom, Slovencima, izborima i kriznoj godini. Ne kaže se bez razloga da je smijeh lijek i da se potrebno puno smijati u životu da se oslobođimo stresa. Zbog mnoštva problema često smo zabrinuti i zamišljeni.

A tad kad nam je teško, trebali bi se smijati a ne plakati. Svako kazalište koje želi biti kršćansko treba njegovati u svom programu terapeutsku funkciju. Zbog toga mi je želja da se u "Iliriku" nađe mesta za psihodramu i forum-kazalište. Kad se projekt razvije, moj plan je okupiti dramske grupe iz cijele Hrvatske u kazališne kampove u kojima će se naći mjesto i za duhovnu obnovu.

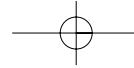
To su veliki projekti. Bojiš li se? Imaš li suradnike?

Ja sam otvorena za suradnju s različitim kazališnim i kulturnim djelatnicima. Znači, tko god hoće i želi ovdje raditi, može doći, javiti mi se i ponuditi svoju pomoć. To se odnosi na glumce, muzičare, dramaturge, redatelje i sve druge kazališne djelatnike. Da bi ovaj projekt zaživio najvažnije je udružiti snage i povezati ljudе kojima su ovakvi projekti na srcu, jer su oni najčešće usamljeni strijelci. Eto, nedavno nakon molitve za suradnike, javila mi se Ana Romano, filmska i kazališna glumica sa iskustvom u Americi i Italiji, te izrazila želju za suradnjom. Ovdje u Splitu, imamo Vlatka Perkovića, dramaturga i redatelja, Boženu Svalinu, opernu pjevačicu, Trpimira Jurkića i još neke ljudi koji su otvoreni za suradnju. Najesen kako sam spomenula otvaramo tečaj iz

*Prva predstava
teatra Ilirik
"Drhtave uljanice
nekad i danas"
održana je u
kolovozu prošle
godine
u podrumima
Dioklecijanove
palače u Splitu*

Aleša Kristulović

SVJETLO U KAZALIŠNOM SVIJETU

osnova dramaturgije i teatrolologije otvoren za sve građane, bilo da ih stručno zanima dramaturgija, bilo da se žele baviti kazališnom kritikom.

Koji su uvjeti dolaska na tečaj?

Tečaj neće biti besplatan, ali neće biti ni previše skup, tako da će naši vjernici i ostali

katoličkim kazalištem jer se ne žele odreći visokih honorara i popularnosti. Ima s druge strane onih koji ne vjeruju u Boga a čine dobra djela i nije im važna slava nego dobra ideja, širenje prijateljstva. Ima ih koji bi ali se boje. Ljudi su različiti i tek kad počnete raditi na nekoj predstavi vidite kako neki naoko pobožni ljudi

da je kazalište daleko lakše pokrenuti nego televiziju. Dok televizija guta ogromnu količinu novaca i traži ogroman broj suradnika, za kazalište je potrebno izdvojiti godišnje onoliko koliko košta objavlјivanje dvije knjige. Ja sam uvijek za to da idemo malim koracima. Kazalište "Ilirik" može jednog dana realizirati i neke filmske projekte te ih ponuditi lokalnim i nacionalnim televizijskim kućama.

Kako je nastao naziv Ilirik?

U našoj prvoj predstavi "Drhtave uljanice" spominjao se Ilirik kao mjesto poganstva u koje su došli prvi kršćani navještati evanđelje. Mi smo se složili da se naš teatar zove Ilirik jer smatramo da je i kazalište u cjelini na neki način kao jedan neprosvjetljeni Ilirik u koji treba unijeti puno svjetla. Mi, prvi članovi ovog kazališta, smo poput onih prvih misionara koji taj Ilirik idu evangelizirati scenarijem, glumom, glazbom. Nešto sam zaboravila napomenuti. "Ilirik" je između ostalog putujuće kazalište. To znači da ćemo svojim predstavama obilaziti Lijepu našu, od Dalmatinske Zagore do Like i Slavonije. Želimo gostovati u različitim gradovima gdje nas pozovu, te sudjelovati na različitim kulturnim manifestacijama. Mladima je to uvijek atraktivno jer vole putovanja i druženja. Tako je bilo i s našom prvom predstavom s kojom smo nastupili u Imotskom i Vela Luci, gdje imamo lijepa iskustva i susrete s Oliverom Dragojevićem i Giulianom.

Da bi projekt katoličkog kazališta zaživio, najvažnije je udružiti snage i povezati ljudi kojima su ovakvi projekti na srcu

građani moći biti zadovoljni. Ja sam u ovom cijelom projektu volonter i ne primam nikakvu naknadu. No, nije to cilj i ne može svatko volontirati u godinama krize. U svakom slučaju treba težiti profesionalizmu a u tom pravcu treba motivirati i sponzore. Ja osobno zaista ne želim privatizirati "Ilirik" i najviše bi voljela da netko drugi nastavi ovo djelo jer zbog organizacijskih aktivnosti imam vrlo malo vremena za stvaranje. Kao na svakom početku tako je i ovdje potrebno puno odričanja i napora da se stvari pokrenu u željenom smjeru.

Kažeš da treba biti vjernik za uključivanje u rad kazališta...

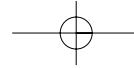
Bilo bi poželjno da je to tako, ali u životu nikad nemamo idealne situacije. Ima glumaca koji se deklariraju katolicima ali im ne pada na pamet da surađuju s

teško podnose autoritetu, i teško funkcioniraju u kolektivu.

Imate li poteškoća i kako ih nadilazite?

Poteškoće su najviše organizacijske i finansijske naravi. To je posao kojeg svi guraju od sebe. Da biste napravili jednu predstavu morate isplatiti honorare posebno redatelju, posebno dramaturgu, a gdje su još troškovi scenografije i drugih izdataka. Sve je to poprilično skupo, zato u ovom vremenu sveopće recesije nije realno očekivati da ćemo moći započeti velike projekte. Radit ćemo manje zahtjevne predstave, a ovom prilikom bi pozvala sve poduzetnike da podrže našu inicijativu dobrovoljnom donacijom jer samo se uz podršku šire društvene zajednice ovakve inicijative mogu razvijati. Katoličko kazalište nam je potrebno kao i katolička televizija, s tim ćemo se svi složiti s tim

Svi zainteresirani za informacije vezane uz kršćansko kazalište "Ilirik" mogu se obratiti na e-mail adresu: teatar.ilirik@gmail.com, ili www.katolicki-aktivist.com

UKRATKO

MALIŠANI

"Pustite dječicu neka dolaze k meni".

Te su Isusove riječi bile uvijek vrlo žive u Pokretu.

Djeca imaju svoje povlašteno mjesto:

to su gen 4, od 4 do 8 godina, i gen 5, još manji, do 4 godine.

Duboku su dirnuti ljubavlju prema Isusu, kojega susreću kroz iskustvo Chiare Lubich i onih koji žive duhovnost jedinstva.

Na svojim povremenim susretima Gen 4 doživljavaju radost življene uzajamne ljubavi. Preko sredstava koja su njima najblišnija – priče,

igre, audiovizualni snimci, scenski prikazi – upoznaju Isusa i zalažu se živjeti riječi iz evanđelja, pričajući kasnije svoja iskustva.

Gen 4 preko Pokreta dolaze u kontakt s djecom i odraslima različitih narodnosti, kultura i religija, pa tako još kao maleni doživljavaju da su svi djeca jednoga Oca i prirodno se otvaraju dimenziji svijeta.

Dječaka i djevojčica Gen 4 ima više tisuća u cijelom svijetu, a oko njih još nekoliko tisuća djece kojima oni odlaze nositi sreću.

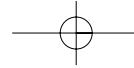
Kocka ljubavi – "Kako mogu postati poput Isusa?", jednog je

dana Angelika upitala Chiaru Lubich. Kao odgovor, Chiara im je predala "kocku ljubavi", na čijim se stranicama nalaze točke umijeća ljubavi, na svakoj strani po jedna: ljubi svakoga, ljubi prvi, ljubi drugoga kao sebe, gledaj Isusa u drugome, ljubi neprijatelja i ljubimo se međusobno.

"Baciš je svakoga jutra – – tumači Marko, Gen 4 – *i ono što ti se okreće moraš živjeti cijelog dana".* O kocki ljubavi pričaju drugovima u školi, prijateljima i rođacima. Danas već postoje razredi i čitave škole, župske skupine i odgojni projekti koji su usvojili kocku.

Poruka Gen 4 za Božić – Postala je već njihova navika s velikim žarom i zalaganjem na Božić ponuditi kipić malog Isusa ljudima na ulicama, kako bi ih podsjetili tko je pravi Slavljenik.

Takmičenje u davanju – Ljubav ih potiče na davanje: u prvom redu zalažu se pomagati siromasima, razvijaju svoju maštu s mnoštvom različitih ideja – primjerice igrom zanatskih radionica – te započinju različite aktivnosti. Tako otkrivaju da – kako im je rekla Chiara – *"Kada ljubimo sretni smo, a ako ljubimo uvijek, uvijek smo sretni!"*

MALIŠANI

KOCKA LJUBAVI

Djeci koja su je pitala kako naučiti ljubiti sve više, Chiara Lubich na kongresu Gen 4 godine 1988. tumačila je točke umijeća ljubavi: ljubi svakoga, ljubi prvi, ljubi drugoga kao sebe, gledaj Isusa u drugome, ljubi neprijatelja i ljubimo se međusobno. Tada se rodila ideja o kocki ljubavi, na čijih su šest stranica napisane točke umijeća ljubavi. Svaki Gen 4 u svijetu ima kocku i svakog je jutra baca da bi znao kamo usmjeriti svoje zalaganje toga dana i da bi se vježbao u umijeću ljubavi.

Evo nekoliko iskustava koje su nam oni ispričali:

U jednoj školi u Bostonu, za nastavni sat pod naslovom **Pokaži i ispričaj, svako je**

dijete trebalo u školu donijeti poneki predmet o kojem je željelo pričati. Poneko je dijete donijelo plišanu macu, poneko računalnu igricu ili neku drugu igračku... Aleksandar je donio kocku ljubavi. Pokazao ju je prijateljima i objasnio čemu ona služi. Sva su djeca poželjela imati kocku, kako bi je svakoga jutra bacala kao i Aleksandar.

U Hrvatskoj petogodišnja Anja i njezina braća bili su u automobilu. Mama ih je vodila u vrtić. "Ne možemo još krenuti - usklikne Anja - zaboravila sam baciti kocku!" "Dobro - reče mama - bacit ćeš je kad se vratiš". "Ali moram to učiniti odmah - ustajala je Anja - inače ne znam kako će danas živjeti!" Uvjerila je mamu da joj dopusti baciti kocku, a kada je to učinila, zadovoljno je zaključila: "Sada mogu poći u vrtić".

Nakon što je sat vremena pomagao mami, Enriko sav zadovoljan sjedne u fotelju i započne čitati strip. Nakon nekoliko minuta opet ga zovne mama: "Enriko, treba kupiti bocu vina, ubrzo će se zatvoriti trgovina!" "O ne, mama, sada dok čitam!" -

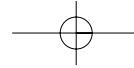
nestrpljivo odgovori Enriko. U tom se trenutku sjetio kocke i današnje poruke *ljubi svakoga*. Ustao je i potrčao kupiti vino.

Fior de Maria iz Gvatemale: "Neki dan su se tata i mama svađali. Bila sam tužna. "Kako bih željela da su sretni - pomislila sam - što mogu učiniti?" Otišla sam kod moje braće. Uzeli smo list papira, izrezali srca i cvjetove i zali-jepili ih na zid. Tata i mama šutke su gledali televiziju. Ugasili smo je na trenutak i ja sam im otpjevala jednu pjes-

mu o ljubavi među nama. Tata i mama su se ganuli i pomirili se. Mama je plakala od radoštiti. Bila sam sretna. Svi su otišli u krevet sretni. Ja sam rekla Isusu: "Hvala".

ZDRAVLJE

ORGANSKA HRANA - nije moda nego korist

Organsku hranu čine prehrambeni proizvodi uzgajani bez sintetskih gnojiva, pesticida, stimulatora rasta ili antibiotika. Nadalje, organska hrana mora biti i spremljena bez uporabe kemikalija, kao što su umjetni dodaci i konzervansi.

Stručnjaci iz područja proizvodnje zdrave hrane upozoravaju da se u klasičnoj proizvodnji živežnih namirnica upotrebljava oko 60 000 raznih kemikalija. Prosječna, klasično uzgojena jabuka na svojoj kori sadrži dvadesetak štetnih tvari, od kojih mnoge ostanu čak i nakon pranja. Životinjama se svakodnevno daju antibiotici, hormoni i antiparaziti, koje konzumacijom mesa i mlijeka, unosimo u svoj organizam.

Organska hrana, međutim, ne sadrži štetne kemikalije. Osim toga, sveže ekološki uzgojeni proizvodi sadrže najmanje 50 posto više vitamina, minerala, ezima i ostalih mikronutrijenata. Osim što čuva ljudsko zdravlje, neupitna prednost eko-hrane sastoji se i u očuvanju okoliša, jer takva proizvodnja ne zagađuje tlo i vodu. Organska poljoprivreda u svim segmentima poštuje život i zakonitosti prirode i stoga daje visoko kvalitetne namirnice.

Postoji izreka: "Ako voliš sebe, pazi što jedes". To mudro upozorenje trebamo imati na umu prilikom izbora i nabave živežnih namirnica. Ako malo detaljnije analiziramo našu svakodnevnu prehranu, koja se pretežito sastoji od namirnica krcatih aditivima i pesticidima, teško je povjerovati da volimo sebe i da vodimo računa o svojem zdravlju.

Moderan način života je doveo do pojave tzv. bolesti civilizacije od kojih su najrasprostranjenije upravo one povezane s prehranom. To su: kardiovaskularne bolesti, dijabetes, maligne bolesti, razne alergije, degenerativne i druge bolesti. Važno je napomenuti da je u Nacionalnom institutu za karcinom u Londonu potvrđeno da čak 35 posto svih slučajeva raka nastaje uslijed neodgovarajuće prehrane. Dugotrajna izloženost pesticidima izaziva i migrene, nesanicu, depresiju, čak potiče i agresivnost.

Evo nekoliko savjeta:

- izbjegavajte masnu hranu i mesne proizvode koji sadrže aditive u vidu nitrata i nitrita;

- kupujte «neprskano» odnosno, organski uzgojeno povrće, voće i žitarice i neka budu osnova vaše prehrane,

- ako, ipak, kupujete prskano voće i povrće, u vodu u kojoj ih perete dodajte dvije žličice octa. To će smanjiti efekt djelovanja pesticida i otkloniti teške metale.

- Ako imate vrt, povrće iz zemlje vadite uvijek uvečer-nikad ujutro, jer je tada sadržaj nitrata manji.

BIJELO nije i zdravo

Suvremeni svijet voli da sve bude bijelo: brašno, šećer, sol i riža.

Rafiniranjem šećer brzo proizvodi energiju i masnoću, ali ne

daje vitamine i minerale. Zato umjesto bijelog šećera koristite smeđi, još bolje med.

Rafinirana sol dobiva bjelinu, ali gubi magnezij, jod i brom. Zamijenite je za nerafiniranu morsku sol.

Polirana i glazirana bijela riža je izgubila gotovo sve vitamine i minerale kojih ima upravo na površini zrna, te nam donosi samo suviše kilograme. Zato neka smeđa riža zauvijek istisne iz vaše kuhibine bijelu.

Slično je i s bijelim brašnom, koje je lišeno dragocjenih vitami-

Mirjana Grga dr. med

Boris Vidović

na E i B, te minerala i vlakana, a koji se nalaze u pšeničnim mješavinama i klicama koje je pšenično zrno obradom izgubilo. Stoga bijelo brašno treba obavezno zamijeniti integralnim brašnom od pšenice, raži, proса, heljde, ječma i kukuruza.

